ชัยยศ รองเดช
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ข้อผิดพลาดในการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่น: กรณีศึกษาผู้เรียนชาวไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวในภาษาญี่ปุ่น โดยทดสอบการออกเสียงในโครงสร้างหน่วยเสียง /CV/,/CVR/,/V/,/VR/,/CyV/,/CyVR/ เป็นคำที่มีความหมายทุกคำและจัดอยู่ในความรู้ระดับ JLPT N5-N3 จำนวน 101 คำ กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 115 คน จาก 6 สถาบัน ผลการศึกษาพบว่า การออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวเกิดขึ้นได้ง่ายในเสียง /o/ เมื่อพิจารณาการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวในตำแหน่งต้นคำและท้ายคำเกิดจากอิทธิพลของเสียงพยัญชนะที่อยู่ติดกัน แต่ตำแหน่งกลางคำเกิดจากเสียงสระที่ปรากฏอยู่ด้านหน้า ส่งผลให้ผู้เรียนออกเสียงเป็นเสียงยาวได้ง่าย กล่าวคือ มีการออกเสียงโดยเพิ่มโมระเข้าไป 1 โมระ ส่วนการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นมีแนวโน้มสูงที่เกิดขึ้นกับเสียง /i/ เมื่อพิจารณาการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นในตำแหน่งกลางคำและท้ายคำเกิดจากอิทธิพลของเสียงพยัญชนะที่อยู่ด้านหน้า แต่ตำแหน่งต้นคำเกิดจากเสียงสระ

คำ **สำคัญ**
การออกเสียง, สระเสียงสั้น, สระเสียงยาว, ผู้เรียนชาวไทย, ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

Chaiyot Rongdech
Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University

Pronunciation Errors of Short and Long Vowels in Japanese: A Case Study of Upper Secondary Students in Three Southern Border Provinces of Thailand

Abstract

This research studied the pronunciation errors in short and long Japanese vowels by pronunciation testing phonological structure /CV/,/CVR/,/V/,/VR/,/CyV/,/CyVR/. The vocabulary has meaning for every word and it is classified at the knowledge level of JLPT N5-N3 of 101 words. The sample was 115 Thai learners of Japanese that were studying at the upper secondary level (Matthayom 4-5) at six schools in three southern border provinces in Thailand. According to the analyses, the mispronunciation from short vowels to long vowels occur easily with the /o/ phoneme. When considering the mispronunciation at the beginning and end of the words, it was caused by the influence of adjacent consonant sounds, while the mispronunciation at the middle of the words was caused by the influence of the vowel sounds that come before them. These factors provide the circumstance to add one more mora. However, the mispronunciation from long vowels to short vowels occur easily with the /i/ phoneme. When considering the mispronunciation at the middle and end of the words, it was caused by the influence of the consonant sounds that come before them; however, the mispronunciation at the beginning of the words was caused by the vowel sounds.

Key words

pronunciation, short vowels, long vowels, Thai learners, upper secondary students

1. บทนำ

ในปัจจุบัน การศึกษาภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศผู้สอนมีจุดมุ่งหมายคือ ให้ผู้เรียนสื่อสารโดยเน้น 4 ทักษะทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียนเป็นสำคัญ ในการสื่อสารจริง หากผู้เรียนออกเสียงถูกต้องและเป็นธรรมชาติ จะทำให้การสื่อสารราบรื่น และหากออกเสียงไม่ถูกต้องอาจส่งผลให้การสื่อสารหยุดชะงัก ความหมายคลาดเคลื่อนได้ ดังนั้นการออกเสียงจึงเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ผู้สอนชาวไทยที่สามารถสอนการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นอย่างเป็นระบบมีน้อย แม้ผู้สอนจะตระหนักรู้ถึงความสำคัญในการออกเสียง เนื่องจากเข้าใจว่าการสอนมีความยากลำบากและไม่เข้าใจวิธีการสอน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถออกเสียงที่ถูกต้องได้ (Yupaka et al., 2008)

ในการเรียนภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาที่สอง[1] อิทธิพลของภาษาแม่ (L1) มีผลต่อการออกเสียง จากผลการศึกษาของ นิเย๊าะ จาหลง (2560, น. 131) กล่าวว่า การออกเสียงพยัญชนะภาษาญี่ปุ่นได้ดีเกิดจากอิทธิพลเชิงบวกของภาษาแม่ แต่บางเสียงก็ออกเสียงได้ยาก โดยเฉพาะในช่วงแรกของการเรียนรู้ภาษาพบว่ามีอิทธิพลเชิงลบจากภาษาแม่ เรียกลักษณะนี้ว่า การถ่ายโอนภาษา (Language Transfer) (戸田, 2003) ตามแนวคิดเรื่องภาษาระหว่างกลางของ Selinker (1972) ตัวอย่างเช่น เสียงพยัญชนะ (Consonant)「し」หรือ [ʃ][2] ซึ่งไม่มีในภาษาไทย ผู้เรียนนำเสียงที่ใกล้เคียงกับภาษาแม่ นั่นคือ เสียง [ch] มาใช้แทน (トラカーンタロンサック, 2012) นอกจากนี้ การออกเสียงไม่ถูกต้องยังมีปรากฏหลากหลายรูปแบบ เช่น การออกเสียงสูงต่ำ (Accent)「雨(あめ)(ฝน)」(●○ หรือแบบหัวสูง) →「飴(あめ) (ลูกอม)」(○● หรือแบบเรียบ) หรือการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว (Short and Long Vowels)「おばさん」→「おばあさん」การออกเสียงผิดจะส่งผลต่อความเข้าใจผิดด้านคำศัพท์ได้ (林, 2013, p. 35)

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมานักวิชาการส่วนใหญ่นำเสนอปัญหาการออกเสียง อาทิ การออกเสียงสูงต่ำ (ยุพกา ฟูกุชิม่า และทัศนีย์ เมธาพิสิฐ, 2558; ธนพร ศรีวุฒิพงศ์, 2559) การออกเสียงพยัญชนะ (スタートーンタイ, 2004; チューシー, 2004; ธัญญารัตน์ สงวนศรี, 2554; ชัยยศ รองเดช, 2560) แต่ยังไม่ปรากฏเกี่ยวกับการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่น ดูเหมือนว่าการออกเสียงสระไม่น่าจะเป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนชาวไทย แต่ในความเป็นจริงแล้วผู้เรียนไม่ค่อยตระหนักถึงปัญหาการออกเสียงของตนเอง (メーターピスィット, 2014, p. 93) ซึ่งอาจส่งผลให้ความหมายของคำเปลี่ยนไปหรือผิดไปจากสิ่งที่ต้องการสื่อสารได้

สำหรับการสื่อสารเชิงความหมายที่คลาดเคลื่อน戸田 (1998, p.24) กล่าวว่า กรณีที่ผู้เรียนออกเสียงความยาวพยางค์หรือโมระ モーラ (Mora)[3] ไม่ถูกต้อง จะส่งผลต่อความเป็นธรรมชาติและความหมายที่ไม่ชัดเจนอีกด้วย ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยในภาคใต้ มีปัญหาในการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่นตัวอย่างเช่น คำว่า バス [basu] (รถบัส, รถเมล์[4]) เป็นสระเสียงสั้น แต่ผู้เรียนมักออกเสียงเป็นเสียงยาวเพิ่มโมระขึ้นมา โดยออกเสียงเป็น バース [ba:su] (การเกิด) ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไป และในคำกริยาที่มีการผันรูป เช่น คำว่า いる (อยู่) เมื่อผันเป็นรูป te (て形) มีผู้เรียนออกเสียงเป็น いって [itte] (ไป) บ้าง いいて [iite] (ไม่มีความหมาย) บ้าง ซึ่งเสียงที่ถูกต้องคือ いて [ite] (อยู่) ลักษณะการออกเสียง

---

[1] การเรียนภาษาที่สองในที่นี้ มิใช่ภาษาที่เรียนเป็นลำดับที่สอง แต่กล่าวถึงภาษาที่เรียนในฐานะภาษาต่างประเทศ

[2] สัทอักษรในที่นี้จะยึดตามหลักการเขียนจาก IPA (The International Phonetic Alphabet) สากลปี 2015 ในที่นี้จะใช้วงเล็บหรือนขลิขิตเป็น [ ]

[3] โมระ モーラ (mora) คือ ความยาวในการเปล่งเสียงซึ่งกำหนดให้มีความยาวเท่า ๆ กัน (หน่วยที่ใช้ในการนับพยางค์) โดยหลักการอักษร 1 อักษร จะเปล่งเสียงโดยใช้ความยาวเท่ากัน เช่น さくら จะมี 3 โมระ ส่วน ありがとう จะมี 5 โมระ เสียงยาวก็นับว่าเป็น 1 โมระ ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ (2554, น. 20)

[4] คำที่อยู่วงเล็บหรือนขลิขิตคือ ความหมายคำศัพท์ที่เป็นภาษาไทย ผู้วิจัยใช้พจนานุกรมญี่ปุ่น-ไทย ไทย-ญี่ปุ่น สำหรับชาวไทย (พิมพ์ครั้งที่ 4), (2551) เพื่อป้องกันไม่ให้ความหมายคลาดเคลื่อน

ผิดเช่นนี้ ส่งผลให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไปหรือกลายเป็นคำที่ไม่มีความหมายได้ นอกจากนี้ยังมีกรณีที่ผู้เรียนออกเสียงไม่ครบตามจำนวนโมระ ตัวอย่างเช่น 高校 [ko:ko:] (โรงเรียนมัธยมปลาย) มีจำนวน 4 โมระ ผู้เรียนออกเสียงเป็นคำว่า [koko:] เท่ากับ 3 โมระ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอิทธิพลของภาษาไทยที่ออกเสียงโดยคำนึงถึงพยางค์ (Syllable)[5] ซึ่งคำนี้เทียบเท่ากับ 2 พยางค์ โดยขาดการใส่ใจในความยาวของพยางค์ การออกเสียงจึงไม่เป็นธรรมชาติและไม่ถูกต้อง เพื่อแสดงลักษณะของการออกเสียงให้เป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจะนำเสนอตัวอย่างของจำนวนพยางค์และโมระ โดยกำหนดการใช้เครื่องหมายดังนี้ โมระ (mora) แทนด้วย μ และพยางค์ (syllable) แทนด้วย σ (อ้างอิงการใช้สัญลักษณ์จาก 晴夫, 1998, p. 7)

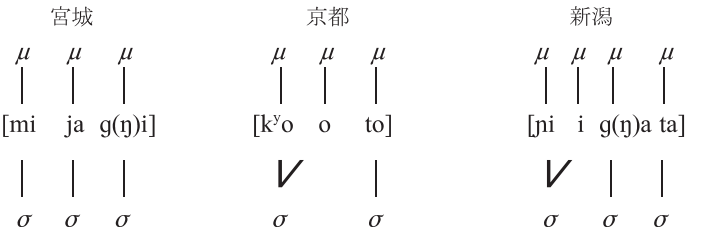

ภาพที่ 1 ภาพแสดงตัวอย่างของจำนวนพยางค์และโมระในภาษาญี่ปุ่น
ที่มา: ชัยยศ รองเดช (2566)

จากงานวิจัยของ ธนพร ศรีวุฒิพงศ์ (2559) พบการออกเสียงผิดพลาดของผู้เรียน เช่น คำว่า ヤクザ [jakɯza] เป็นเสียงสั้นมี 3 โมระ แต่ออกเสียงพยางค์สุดท้ายเป็นเสียงวรรณยุกต์โท (----ซ่า) ทำให้เป็นเสียงยาวมี 3 พยางค์ แต่ 4 โมระ [jakɯza:] ด้วยเหตุนี้ ในการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวผิดพลาด ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าอาจเกิดจากลักษณะของพยางค์ที่แตกต่างกันในภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่น และอาจเกิดจากการถอดเสียงภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยโดยอิงกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย รวมถึงอิทธิพลของภาษาแม่ที่อาจมีผลต่อการออกเสียงที่ถูกต้องได้

อนึ่ง ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยในพื้นที่ต่าง ๆ จะมีความแตกต่างของภาษาแม่ที่ใช้สื่อสาร อาทิ ภาษาไทยกลางมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่นใต้ที่ใช้ตามพื้นที่ต่าง ๆ ในภาคใต้ แต่มีความแตกต่างของถิ่นย่อยตามแต่ละพื้นที่ ภาษามลายูถิ่นปาตานีเป็นภาษาแม่ของชาวไทยมุสลิมที่นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่ 3 จังหวัดคือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยใช้พูดคุยสื่อสารในชีวิตประจำวัน และยังใช้ในสื่อท้องถิ่น เช่น หนังสือเรียนที่ใช้ในโรงเรียนสอนศาสนา สื่อวิทยุโทรทัศน์ ฯลฯ (ยูเนียนสาสมีต้า สาเมาะ, 2553, น. 71) แต่ถึงกระนั้น มิได้หมายความว่าผู้พูดภาษาแม่เป็นภาษามลายูถิ่นปาตานีจะไม่ใช้ภาษาไทยกลางมาตรฐานเลย กล่าวคือ หากเป็นสถานที่ราชการ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย ฯลฯ ก็จะใช้ภาษาไทยกลางมาตรฐานในการติดต่อสื่อสาร จึงกล่าวได้ว่า ชาวไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกลุ่มที่มีภาวะสองภาษา (Bilingualism) หรือภาวะที่คนใดคนหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งสามารถพูดได้ 2 ภาษา และใช้ 2 ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เท่าเทียมกัน (พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2557, น. 39) ฉะนั้น ด้วยความแตกต่างของภาษาแม่หรือผู้ที่พูดได้หลายภาษาโดยเฉพาะในพื้นที่ 3 จังหวัดย่อมมีปรากฏการณ์การสัมผัสภาษา (Language Contact) ทั้งภาษาไทย

[5] พยางค์ (Syllable) คือ ส่วนของคำที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่ง ๆ เช่น กระ มี 1 พยางค์ กระเป๋า มี 2 พยางค์ พยากรณ์ มี 3 พยางค์ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, http://www.royin.go.th/dictionary/index.php,สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2566) ซึ่งโครงสร้างพยางค์ในภาษาญี่ปุ่นจะมีหลักการ 3 ลักษณะ คือ /V/ /CV/ /CyV/ (C หมายถึงหน่วยเสียงพยัญชนะ V คือ หน่วยเสียงสระ และ y คือ หน่วยเสียงควบ) ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ (2554, น. 20)

กลางมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่นใต้ และภาษามลายูถิ่นปาตานี ซึ่งเป็นผู้รู้สองภาษาหรือผู้รู้หลากหลายภาษาใช้ภาษา 2 ภาษาหรือมากกว่า 2 ภาษาสลับไปมา ทำให้ภาษาเหล่านี้มีอิทธิพลต่อกันและกัน และแทรกแซงกัน (พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2557, น. 240) ผู้วิจัยมองว่า คุณสมบัติเหล่านี้เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ทักษะการออกเสียง งานวิจัยชิ้นนี้จึงต้องการศึกษาปัญหาการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากในพื้นที่เป็นกลุ่มประชากรสังคมพหุภาษา ซึ่งในภาษามลายูเป็นภาษาที่มีผู้ใช้เป็นภาษาแม่น้อยในภูมิภาคอื่น จึงไม่ได้มีการศึกษาในฐานะอิทธิพลที่ส่งผลต่อการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นอย่างเต็มที่ แต่เป็นผู้ใช้ภาษาหลักใน 3 จังหวัดนี้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้เรียนในกลุ่มจังหวัดเหล่านี้ได้มีข้อมูลที่ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่นี้มีพหุภาษามากกว่าและมีอัตลักษณ์พิเศษคือ การใช้ภาษามลายูถิ่นปาตานีร่วมด้วย การถ่ายโอนภาษาจึงอาจแตกต่างจากสังคมไทยในภูมิภาคอื่น ด้วยประการฉะนี้จึงเป็นเหตุที่ควรมีการศึกษาเป็นกรณีศึกษาเฉพาะ เพื่อเปรียบเทียบกับผู้เรียนชาวไทยถิ่นอื่นที่อาจมีสภาพพหุภาษาน้อยกว่า

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ข้อผิดพลาดจากการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว และการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทยในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เรียนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 รวมทั้งสิ้น 115 คน โดยเป็นผู้ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันที่มีการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น 6 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนเดชะปัตนยานุกูล 2) โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ปัตตานี 3) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) 4) โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง 5) โรงเรียนสตรียะลา และ 6) โรงเรียนสุไหงโก-ลก

2. ผู้วิจัยกำหนดคำศัพท์ที่นำมาเป็นแบบทดสอบเพื่อสำรวจการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่น กำหนดเป็นสระ 10 เสียง ได้แก่ /a i ɯ e o aː iː ɯː eː oː/ ซึ่งปรากฏในตำแหน่งต้นคำ ตำแหน่งกลางคำ และตำแหน่งท้ายคำ โดยมีโครงสร้างหน่วยเสียง /CV/,/CVR/,/V/,/VR/, /CyV/,/CyVR/[6] เป็นคำที่มีความหมายทุกคำและอยู่ในระดับ JLPT N5-N3 โดยคัดเลือกมาทั้งสิ้น จำนวน 101 คำ

3. ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์และอภิปรายการออกเสียงผิด 2 ประเภทคือ กรณีที่ออกเสียงผิดเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว（短音の長音化）และกรณีที่ออกเสียงผิดเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น（長音の短音化）เท่านั้น และจะวิเคราะห์โดยแสดงค่าทางกลสัทศาสตร์ (ค่าระยะเวลาของเสียง) จากไฟล์เสียงของผู้เรียนที่ออกเสียงผิดมากที่สุดจำนวน 10 คน

[6] /CyV/ หมายถึง หน่วยเสียงแสดงเสียงหน่วยเสียงควบ และ /R/ หมายถึง หน่วยเสียงยาว (ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ, 2554, น. 20)

4. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทยยังไม่ปรากฏอย่างเด่นชัด แต่หากเป็นผู้เรียนชาวต่างประเทศมีงานวิจัยอยู่จำนวนไม่น้อย อาทิ 栗原 (2005), 杉本 (2005), Franky et al. (2012), Gallego (2012) และ Yin and Yasuhara (2020) ผลการวิจัยส่วนใหญ่ล้วนแสดงว่า ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นมักออกเสียงผิดเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว（短音の長音化）และเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น（長音の短音化）ตัวอย่างเช่น

1) 短音の長音化[7]：ブンカ▭[8](文化 วัฒนธรรม)、デンキ▭(電気 ไฟฟ้า)、ダイガクー(大学 มหาวิทยาลัย)、ジョーグ▭(上下 บนล่าง)、レーゾーコ▭(冷蔵庫 ตู้เย็น)
2) 長音の短音化[9]：サッカ □[10](サッカー ฟุตบอล)、キ□ワード(キーワード คำสำคัญ)、ス□パ□マ□ケット(スーパーマーケット ซูเปอร์มาร์เก็ต)、ケ□カク（計画 โครงการ)、ケ□ヒ□ （コーヒー กาแฟ)

杉本 (2005)

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเกี่ยวกับสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่นมีข้อสรุปที่ตรงกันและแตกต่างกัน โดยที่ 栗原 (2005) ศึกษาการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่นที่ออกเสียงโดยผู้พูดภาษาถิ่นทางตอนเหนือของประเทศจีน ผลการศึกษาพบว่า กรณีที่ระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นต่ำ ผู้เรียนจะออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นได้ง่าย（短音化）แต่หากระดับความสามารถของผู้เรียนสูงมีแนวโน้มที่ผู้เรียนจะออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว（長音化）อีกทั้งผู้เรียนสับสนระหว่างสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว รวมถึงตำแหน่งของคำศัพท์โดยเฉพาะตำแหน่งกลางคำ（語中）มีแนวโน้มผิดมากกว่าตำแหน่งอื่น การศึกษาของ 栗原 (2005) สรุปได้ว่า ระบบเสียงในภาษาแม่ส่งผลโดยตรงต่อการออกเสียง เพราะในภาษาจีนไม่ได้แบ่งพยางค์ของเสียงสั้นและเสียงยาวอย่างชัดเจน ทำให้ผู้เรียนมักออกเสียงยาวภาษาญี่ปุ่นที่กำกวมไม่ชัดเจน (黄, 1999) อีกทั้งเสียงสระในภาษาจีนไม่มีความแตกต่างระหว่างเสียงสั้นกับเสียงยาว แต่จะมีเสียงวรรณยุกต์ (เสียงสี่เท่านั้น) จะออกเสียงสั้นเสมอ (หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2550, น. 2) จึงเป็นไปได้ที่ผู้เรียนที่มีระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นต่ำพยายามออกเสียงสระเสียงสั้นให้ถูกต้อง แต่ยังมีการแทรกแซงจากภาษาแม่ทำให้เปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว（長音化）

ในขณะที่ Franky et al. (2012) สำรวจการเรียนรู้สระเสียงสั้นและสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่นของผู้พูดภาษาอินโดนีเซีย โดยศึกษาจากข้อมูลการอ่าน การสนทนาตามธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า ในการอ่านออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น（短音化）หรือการเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว（長音化）แทบจะไม่มีการใช้ผิด เมื่อเทียบกับการสนทนาตามธรรมชาติพบว่า มีแนวโน้มที่จะออกเสียงผิดในลักษณะดังกล่าวได้ง่ายกว่าการอ่าน เช่นเดียวกับ 小熊 (2006) ที่กล่าวว่า การพูดภาษาญี่ปุ่นตามธรรมชาติของผู้พูดภาษาแม่เป็นภาษาอังกฤษ ภาษาเกาหลี ภาษาจีนจะเกิดปัญหาการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น（短音化）และเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว（長音化）ได้ง่าย แต่ในขณะที่ผู้พูดภาษาอินโดนีเซีย การออกเสียงสระเสียงยาวจะออกเสียงได้ยาก แต่สระเสียงสั้นแทบจะไม่มีปัญหา ทั้งนี้ตำแหน่งของคำก็มีอิทธิพลต่อการออกเสียงผิด โดยเฉพาะสระเสียงยาว

[7] ตัวอย่างจาก杉本 (2005) คือ ข้อผิดพลาดในการออกเสียงที่ปรากฏเป็นลำดับแรกของแต่ละหน่วยเสียง /a/,/i/,/ɯ/,/e/,/o/

[8] สัญลักษณ์สี่เหลี่ยมที่ปรากฏในตัวอักษร เช่น キョウト▭ หมายถึง ข้อผิดพลาดของการออกเสียงของกลุ่มเป้าหมายโดยเพิ่มโมระเข้าไป

[9] ตัวอย่างจาก杉本 (2005) คือ ข้อผิดพลาดในการออกเสียงที่ปรากฏเป็นลำดับแรกของแต่ละหน่วยเสียง /a/,/i/,/ɯ/,/e/,/o/

[10] สัญลักษณ์สี่เหลี่ยมที่ปรากฏเป็นช่องว่าง เช่น サッカ□ หมายถึง ข้อผิดพลาดของการออกเสียงโดยลดโมระ หรือออกเสียงเป็นเสียงสั้นแทน

เป็นเสียงสั้น จากการสนทนาตามธรรมชาติพบว่า ตำแหน่งต้นคำ（語頭）มีแนวโน้มออกเสียงผิดมากที่สุดในผู้พูดภาษาอินโดนีเซียเป็นภาษาแม่ (L1) ในการศึกษางานของ Franky et al. (2012) สรุปได้ว่า เมื่อนำภาษามลายูมาตรฐาน[11] มาเทียบกับภาษามลายูถิ่นปาตานีพบการออกเสียงสั้นและเสียงยาวในลักษณะเดียวกันคือ พยางค์เปิด (ไม่มีตัวสะกด) สระในพยางค์นั้นจะออกเสียงยาว แต่หากเป็นพยางค์ปิด (มีตัวสะกด) สระในพยางค์นั้นจะออกเสียงสั้น (มะนาวาวี มามะ และคณะ, 2564, น. 2 และ กัญญารัตน์ เอี่ยมวันทอง, 2551, น. 122) นั่นหมายความว่า ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะผู้พูดภาษาแม่เป็นภาษามลายูถิ่นปาตานีมีแนวโน้มที่จะออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น（短音化）ง่ายเช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Franky et al. (2012)

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว มีผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวเวียดนามที่มีปัญหาในทำนองเดียวกัน โดย杉本 (2005) ศึกษาข้อผิดพลาดในการออกเสียงของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวเวียดนามผ่านการสำรวจการฟังเพื่อความเข้าใจและการอ่านออกเสียงโดยนำข้อผิดพลาดมาเปรียบเทียบ กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เรียนวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยแห่งชาติเวียดนาม ฮานอย จำนวน 38 คน ผลการศึกษาพบว่า การอ่านออกเสียงของผู้เรียนที่ใช้ภาษาเวียดนามเป็นภาษาแม่ (L1) และเป็นภาษาที่มีพยางค์เหมือนกับภาษาจีน กล่าวคือ 1 ช่วงเสียงเท่ากับ 1 พยางค์ ทำให้กลุ่มเป้าหมายออกเสียงแตกต่างจากภาษาญี่ปุ่น โดยเฉพาะโมระที่ปรากฏในพยางค์พิเศษ（特殊拍）หรือเสียงที่ไม่สามารถอยู่เดี่ยว ๆ ได้ ได้แก่ เสียงยาว（長音）เสียงนาสิกท้าย（撥音）เสียงกัก[12]（促音）โดยเข้าใจว่าเมื่อเสียงดังกล่าวรวมกับเสียงพยัญชนะอีกตัว ยังคงเท่ากับ 1 พยางค์เหมือนเดิม ลักษณะเด่นของข้อผิดพลาดในการออกเสียงแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. การเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว（短音の長音化）พบว่า มีข้อผิดพลาดคือ 1) ประเภทของเสียงสระที่ออกเสียงโดยเพิ่มโมระเข้าไป เช่น คำว่า キョート□ (京都 จังหวัดเกียวโต)、タベモノ□ (食べ物 ของกิน)、サンプル□ (サンプル ตัวอย่าง)、ニ□ホン (日本 ประเทศญี่ปุ่น)、ハンサ□ム (ハンサム รูปหล่อ) สังเกตเห็นว่า ข้อผิดพลาดในลักษณะดังกล่าวจะทำให้เสียงกลายเป็นเสียงยาว และ 2) ประเภทของสภาพแวดล้อมของเสียง ได้แก่ การเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวในตำแหน่งต้นคำ เช่น คำว่า ホ□ケン (保険 การประกันภัย)、シュ□ルイ (種類 ชนิด)、ノ□ム (飲む ดื่ม) ตำแหน่งกลางคำ เช่น คำว่า オーキ□ナ (大きな ใหญ่)、コイビ□ト (恋人 คู่รัก)、タノシ□カッタ (楽しかった สนุกสนาน) และตำแหน่งท้ายคำ เช่น คำว่า ジョーゲ□ (上下 บนล่าง)、エンリョ□ (遠慮 การเกรงใจ)、レキシ□ (歴史 ประวัติศาสตร์) ฯลฯ

2. การเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น（長音の短音化）พบว่า มีข้อผิดพลาดคือ 1) ประเภทของเสียงสระที่ออกเสียงโดยลดโมระ เช่น คำว่า サッカ□ (サッカー ฟุตบอล)、チョコレ□ト (チョコレート ช็อกโกแลต)、ジョ□ズ (上手 เก่ง)、チュ□ゴク (中国 ประเทศจีน)、ナツカシ□ (懐かしい อาวรณ์ถึง) กล่าวคือ ข้อผิดพลาดในลักษณะดังกล่าวจะทำให้เสียงสั้นลงหรือกลายเป็นเสียงสั้น และ 2) ประเภทของสภาพแวดล้อมของเสียง ได้แก่ การเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นในตำแหน่งต้นคำ เช่น คำว่า コ□ヒ□ (コーヒー กาแฟ)、アイスクリ□ム (アイスクリーム ไอศกรีม)、リョ□リ (料理 อาหาร) ตำแหน่งกลางคำ เช่น คำว่า スーパ□マーケット (スーパーマーケット ซูเปอร์มาร์เก็ต)、オジ□サン (おじ

[11] ภาษามลายูมาตรฐานเป็นภาษาราชการในประเทศบรูไน มาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย (มะนาวาวี มามะ และคณะ, 2564, น. 2)

[12] 促音 หรือ เสียงกัก โดยใช้ตาม อัษฎายุทธ ชูศรี (2565) แต่ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ (2554) และยุพกา ฟูกุชิม่า (2557) ระบุว่าเป็น เสียงพยัญชนะซ้อน โดยในภาษาอังกฤษคือ Glottal Stop, Double Consonant

いさん คุณปู่,ตา)、タンジョ□ビ (誕生日 วันเกิด) และตำแหน่งท้ายคำ เช่น คำว่าタクシ□ (タクシー รถแท็กซี่)、サユ□ (左右 ซ้ายขวา)、ベンキョ□ (勉強 การเรียน) ฯลฯ นอกจากนี้ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่า ตำแหน่งของคำมีอิทธิพลต่อการออกเสียงที่ผิด กล่าวคือ ตำแหน่งกลางคำ เช่น สระเสียงสั้นคำว่าコイビ□ト (恋人 คู่รัก) กลุ่มเป้าหมายมีแนวโน้มออกเสียงผิดในอัตราที่สูง

การศึกษาในช่วงหลังได้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดของการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว โดย Gallego (2012) ได้ศึกษาปัญหาของการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นที่พูดภาษาฟิลิปปินส์เป็นภาษาแม่ โดยทดลองการอ่านออกเสียงกับนักศึกษาที่เรียนภาษาญี่ปุ่น จำนวน 25 คน จำแนกตามระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นในระดับชั้นสูง ชั้นกลาง และชั้นต้น ส่วนคำศัพท์ที่ใช้ศึกษามีจำนวน 55 คำ 2-4 พยางค์ และเป็นคำที่มีความหมายทั้งหมด ผลการศึกษาพบว่า 1) การออกเสียงก่อนและหลังการทดลองมีผลแตกต่างกัน ก่อนการทดลองผลการออกเสียงสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวของคำศัพท์ที่มีความสูงต่ำ (Accent) 4 แบบ ผู้เรียนมีปัญหามากที่สุดในคำศัพท์ที่มีเสียงสูงที่พยางค์กลาง（中高型） 2) ความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนไม่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งของพยางค์ แต่ผลที่ทำให้ผู้เรียนออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวได้ง่ายมีถึง 70% โดยที่ค่าเฉลี่ยความยาวของพยางค์สระเสียงสั้นที่ผู้เรียนออกเสียงก่อนการทดลองมีค่าระยะเวลาอยู่ที่ 142 มิลลิวินาที แต่หลังการทดลองอยู่ที่ 99 มิลลิวินาที (กลสัทศาสตร์) 3) ผู้เรียนออกเสียงผิดเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวจากพยางค์ตำแหน่งท้ายคำได้ง่าย ได้แก่ เสียงสระ「ア」「オ」「エ」ซึ่งเสียงสระที่พบมากที่สุดคือ「オ」และ 4) ระดับความยากในการควบคุมการออกเสียงเพื่อไม่ให้สระเสียงสั้นมีระยะเวลาที่ยาวเกินไป พบว่า ระดับความยากของโครงสร้าง /CVCVVCV/ มีอัตราการออกเสียงผิดน้อยกว่าโครงสร้าง /CVCVCVCV/ , /CVCVCVN/ , /CVNCVCV/

ด้วยข้อสรุปของ Gallego (2012) ที่กล่าวว่า คำศัพท์ที่ความสูงต่ำ (Accent) แตกต่างมีผลต่อการออกเสียงจากสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวนั้น Yin and Yasuhara (2020) ศึกษาการขยายของสระเสียงยาวจากการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวเวียดนามจำนวน 10 คน โดยคำศัพท์ที่ใช้เป็นระดับชั้นต้นจนถึงชั้นกลาง และกำหนดคำให้มี 1-3 โมระตามรูปแบบสูงต่ำ (Accent) จำนวน 90 คำ ผลการศึกษาพบว่า การขยายของสระเสียงยาวมี 4 สาเหตุคือ 1) การออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว（長音化）พบว่า เสียง [i] > [o] > [a] > [e] > [ɯ] 2) การออกเสียงโมระที่กำหนดเป็นเสียงยาว พบว่า คำที่มีจำนวนโมระ 3 โมระ > 2 โมระ > 1 โมระ ≒[13]4 โมระ 3) การออกเสียงสูงต่ำผิดกับการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก ชี้ให้เห็นว่าอิทธิพลของเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นก่อให้เกิดการออกเสียงผิดกลายเป็นเสียงยาวตามลำดับจากคำศัพท์ที่มีเสียงสูงต่ำแบบสูงถึงพยางค์ท้าย（尾高型）> แบบราบ（平板型）> แบบสูงที่พยางค์กลาง（中高型）> แบบสูงที่พยางค์ต้น（頭高型）ผู้เรียนชาวเวียดนามเกิดปัญหาการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวได้ง่าย

จากลักษณะข้อผิดพลาดของการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่นเกิดขึ้นกับผู้เรียนทั่วไป ทั้งผู้เรียนที่มีภาษาแม่แตกต่างกัน ระดับความสามารถทางภาษา ความเข้าใจระบบเสียง หรือเสียงสูงต่ำ อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดในการออกเสียง อย่างไรก็ดี การศึกษางานดังกล่าวช่วยให้ผู้วิจัยนำข้อผิดพลาดในการออกเสียงมาออกแบบและศึกษาต่อยอดในบริบทของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย เพราะเนื่องจากมีงานวิจัยจำนวนน้อยที่นำเสนอการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว ผู้วิจัยจึงนำผลการศึกษาในภาพรวมดังนี้

[13] สัญลักษณ์ ≒ อ้างอิงตามผู้เขียน จากการศึกษาสัญลักษณ์หมายถึง ほとんど等しい หรือ “เกือบเท่ากันกับ”（「ニアリーイコール ≒ の使い方と記号入力の出し方について」(2015), https://atarimae.biz/archives/17673, สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2566)

チューシー (2004, p. 29) ศึกษาปัญหาการออกเสียงสระเสียงยาวของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย พบว่า ผู้เรียนออกเสียงคำว่า きょうねん (きょねん ปีที่แล้ว) ซึ่งเกิดจากการใช้เสียงวรรณยุกต์ต่ำในภาษาไทย ทำให้เสียงที่เปล่งออกมาเป็นเสียง きょう หรือเสียงยาวที่มีระยะเวลายาวกว่าปกติ ทำให้ผู้ฟังรับรู้เหมือนมีพยางค์เพิ่มเข้ามา อีกทั้งสาเหตุที่ทำให้เกิดการออกเสียงผิดเป็นเสียงยาว กล่าวได้ว่า ผู้เรียนได้รับอิทธิพลจากภาษาอังกฤษ เช่น คำว่าキョウトウ (京都 จังหวัดเกียวโต)、オーサカア (大阪 จังหวัดโอซากา)、ヒロシマア (広島 จังหวัดฮิโระชิมะ)[14] กลายเป็นเสียงยาวแทน ทั้งนี้กรณีที่เป็นเสียงพยัญชนะควบ[15]สั้นจะออกเสียงได้ยาก เพราะเสียงสระผสมในภาษาไทยมักเป็นเสียงยาว เช่น คำว่า みゅ → /míw/ , みょ → /míaw/ สอดคล้องกับงานวิจัยของ千葉他 (2009) ที่พบว่า ผู้เรียนชาวไทยมักออกเสียงสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว เช่น คำว่าリョーコー (旅行 การท่องเที่ยว) และเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น กล่าวคือ คำศัพท์ที่ปรากฏในอักษรคันจิ 2 ตัว 3 โมระ ออกเสียงเป็น 4 โมระ เช่น คำว่า ジューギョー (授業 การสอน) เป็นเสียงพยัญชนะเดี่ยว[16] มี 1 โมระ ออกเสียงเป็น 2 โมระกลายเป็น ジュー ซึ่งยาวกว่าปกติ อย่างไรก็ตาม ลักษณะของการออกเสียงดังกล่าวยังปรากฏในงานวิจัยของ นิเย๊าะ จาหลง (2556) ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะการออกเสียงพยัญชนะควบเสียงสั้นเป็นเสียงยาวของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยที่พูดภาษามลายูถิ่นปาตานี (Patani Malay)[17]

อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นถึงปัญหาการออกเสียงพยัญชนะควบในภาษาญี่ปุ่น โดยผู้เรียนชาวไทยมักออกเสียงโดยมีโมระเพิ่มเข้าไปแม้เสียงคำศัพท์จะเป็นพยัญชนะควบเสียงสั้นก็ตาม ชัยยศ รองเดช (2562) จึงได้ศึกษาว่าผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยที่มีภาษาแม่แตกต่างกัน ได้แก่ ภาษาไทยกลางมาตรฐาน (TH) ภาษาไทยถิ่นใต้ (ST) และภาษามลายู (ML) มีค่าระยะเวลาในการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวแตกต่างกันมากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับเจ้าของภาษา (Native Speaker: JP) พบว่า ในการออกเสียงสระเสียงสั้น ค่าระยะเวลาของผู้พูดภาษาแม่ TH > ST > ML > JP กล่าวคือ ระยะเวลาที่เจ้าของภาษาออกเสียงสระเสียงสั้นน้อยกว่าผู้เรียนชาวไทยทั้งหมด อีกนัยยะหนึ่งกล่าวได้ว่า ผู้เรียนที่พูดภาษาแม่เป็นภาษาไทยกลางมาตรฐานมีค่าระยะเวลาที่ยาวเหมือนกับสระเสียงยาว ส่วนค่าระยะเวลาในการออกเสียงสระเสียงยาวพบว่า ผู้พูดภาษาแม่ TH > JP > ST > ML นั่นหมายความว่า กลุ่มผู้พูด TH ออกเสียงได้ใกล้เคียงกับ JP แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มผู้พูด ST และ ML ออกเสียงสั้นเกินไป ซึ่งเป็นอิทธิพลของภาษาแม่ที่เข้ามาแทรกแซงในบางคำ และเกิดจากความคุ้นชินกับคำทับศัพท์

5. วิธีการดำเนินงานวิจัย

5.1 เครื่องมือที่ใช้ทดสอบการออกเสียง

ในการทดสอบครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดคำศัพท์ที่นำมาเป็นแบบทดสอบ ทั้งในรูปแบบของคำศัพท์และรูปแบบของประโยคเพื่อให้มีความหลากหลาย ซึ่งบางคำผู้เรียนเรียนไปแล้วแต่ยังไม่สามารถออกเสียงได้อย่างถูกต้อง และบางคำที่ยังไม่ได้เรียนแต่คาดว่าน่าจะเป็นปัญหาต่อการออกเสียง จึงนำมาศึกษาร่วมด้วย มีรายละเอียดดังนี้

---

[14] ในงานอ้างอิงของ チューシー (2004, p. 29) เขียนว่า「キョウトウ」「オサカア」「ヒロシマア」

[15] คำว่า “เสียงพยัญชนะควบ” คือ Yo-on（拗音）ปรากฏในงานของ ธัญญารัตน์ สงวนศรี (2554) “เสียงสระควบ” อัษฎายุทธ ชูศรี (2565) และ “เสียงควบ” ยุพกา ฟูกุชิม่า (2557) โดยในภาษาอังกฤษคือ Palatalized Consonant, Contracted Sound เป็นต้น

[16] คำว่า “เสียงพยัญชนะเดี่ยว” ปรากฏในงานของ นิเย๊าะ จาหลง (2560)

[17] ผู้วิจัยอ้างอิงคำว่า “ภาษามลายูถิ่นปาตานี” จากต้นฉบับ ซึ่งหมายถึง ภาษาถิ่นที่ใช้พูดในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ตารางที่ 1 การจำแนกเสียงแบบทดสอบการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นจำนวน 101 คำ (สระเสียงสั้น 44 คำ สระเสียงยาว 57 คำ)

เสียง	ประเภทเสียง	คำศัพท์[18]	จำนวน (คำ)	ภาพรวม (คำ)[19]
/a/	สระเสียงสั้น	パゲティ、バナナ、かぼちゃ、パイナップル、カラオケ、アルバイト、おばさん、六百、ヨーロッパ	9	1,035
	สระเสียงยาว	パトカー、ヘリコプター、サッカー、デパート、ラーメン、スカート、マナー、お母さん、シャワー、ハンバーガー	10	1,150
/i/	สระเสียงสั้น	すき焼き、みそしる、玉ねぎ、フィルム、きっさてん、似ている、事故、少し、意味、かわいそう	10	1,150
	สระเสียงยาว	キャンディー、コーヒー、サラリーマン、スキー、お兄さん、にいがた、ミーティング、いいえ、懐かしい、リーダー	10	1,150
/ɯ/	สระเสียงสั้น	スイッチ、さむかった、普通、しんせつ、寿司、サンプル、ちこく、夫婦	8	920
	สระเสียงยาว	ジュース、牛乳、気球、グループ、スーパー、台風、コンピュータ、先週、中国、交通、注意、研究	12	1,380
/e/	สระเสียงสั้น	レモンティー、ゆめ、れきし、値段、こえ、おみやげ	6	690
	สระเสียงยาว	せんべい、チョコレート、冷蔵庫、めいし、テープレコーダー、セーター、製品、携帯、アンケート、関係、スケート、映画、お姉さん	13	1,495
/o/	สระเสียงสั้น	コロッケ、お茶、ヨット、りんご、お皿、ハンドバッグ、京都、おもいます、ともだち、いっしょに、遠慮する	11	1,265
	สระเสียงยาว	料理、ぎょうざ、しょう油、弁当、ロープウェイ[20]、飛行機、ぶどう、マンゴー、コーヒー、多い、大きい、モード	12	1,380
		รวม (คำ)	101	11,615

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลการออกเสียงของกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยนำไฟล์เสียงที่ได้บันทึกจากกลุ่มเป้าหมายแต่ละคนมาวิเคราะห์ร่วมกับเจ้าของภาษาชาวญี่ปุ่นเพศชายจำนวน 1 คน อายุ 28 ปี ที่มีประสบการณ์การสอนภาษาญี่ปุ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดเป็นเวลา 4 ปี ภูมิลำเนาเป็นคนจังหวัดอะโอะโมะริแต่ใช้ภาษาญี่ปุ่นมาตรฐานเป็นภาษาแม่ ทั้งนี้ก่อนการวิเคราะห์ร่วมกันแต่ละครั้ง ผู้วิจัยอธิบายเกี่ยวกับสัทอักษร (IPA) และแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับขอบเขตการออกเสียงของกลุ่มเป้าหมายที่ออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว（長音化）และเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น（短音化）เท่านั้นเพื่อให้ข้อมูลถูกต้องและเที่ยงตรงมากที่สุด ส่วนการวิเคราะห์ค่ากลสัทศาสตร์ (ค่าระยะเวลาของเสียง) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สองของการวิจัย ผู้วิจัยใช้โปรแกรม PRAAT และสุ่มประชากรตัวอย่างที่ออกเสียงผิดพลาดมากที่สุดจำนวน 10 คน เพื่อแสดงผลที่เป็นรูปธรรม

[18] ในตารางปรากฏโครงสร้างหน่วยเสียง /CyV/,/CyVR/ ร่วมด้วย ได้แก่ คำว่า 六百、牛乳、気球、コンピュータ、研究、遠慮、料理、餃子

[19] ภาพรวมจำนวนคำทั้งหมดที่กลุ่มเป้าหมายออกเสียง 115 คน โดยมีวิธีการคือ จำนวนคำของสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว × 115 เช่น /a/ มี 9 × 115 = 1,035 คำ

[20] คำว่า ロープウェイ เป็นคำที่พบในการใช้งาน แต่ในพจนานุกรมระบุคำสืบค้นเป็น ロープウエー

6. ผลการวิจัย

6.1 การออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว（短音の長音化）

เนื่องจากในการวิเคราะห์ผลการออกเสียง กลุ่มเป้าหมายมีแนวโน้มที่ออกเสียงได้ถูกต้อง แต่ก็ยังพบการออกเสียงไม่ถูกต้องหลากหลายรูปแบบเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ออกเสียงพยัญชนะไม่ถูกต้อง ออกเสียงเป็นเสียงในภาษาไทย ออกเสียงมีเสียง (โมระ) เพิ่มเข้ามา ฯลฯ แต่รูปแบบที่ผิดมากที่สุดคือ ออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำจำนวนและร้อยละมาวิเคราะห์เท่านั้น โดยมิได้วิเคราะห์ข้อผิดพลาดรูปแบบอื่น รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว（長音化）

ภาพรวม%[21]	長音化[22]			ตัวอย่างการออกเสียงผิด
	442 คำ		ร้อยละ	
7.4%	/a/	77	17.4	オバ□サン (おばさん)、ヨーロッパ□ (ヨーロッパ)、バ□ナナ (バナナ)、カボチャ□ (かぼちゃ)、ロッピャ□ク (ろっぴゃく)
2.8%	/i/	32	7.3	カワイ□ソー (かわいそう)、スキ□ヤキ (すきやき)、スコシ□ (すこし)、フィ□ルム (フィルム)、ニ□テイマス (にています)
8%	/ɯ/	74	16.7	ス□シ (すし)、フ□ツー (ふつう)、フーフ□ (ふうふ)、ス□イッチ (スイッチ)、サンプ□ル (サンプル)
5.9%	/e/	41	9.3	レ□モンティー (レモンティー)、ネ□ダン (ねだん)、レ□キシ (れきし)、ユメ□ (ゆめ)、コエ□ (こえ)
17.2%	/o/	218	49.3	オ□チャ (おちゃ)、キョート□ (きょうと)、エンリョ□スル (えんりょする)、イッショ□ニ (いっしょに)、トモ□ダチ (ともだち)

จากตารางข้างต้นพบว่า ลักษณะการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวอยู่ที่จำนวน 442 คำ จากทั้งหมด 5,060 คำ โดยเฉพาะเสียง /o/ พบว่า กลุ่มเป้าหมายออกเสียงผิดเป็นเสียงยาวมากที่สุด 218 คำ ร้อยละ 49.3 ถัดมาคือเสียง /a/ จำนวน 77 คำ ร้อยละ 17.4 ซึ่งใกล้เคียงกับเสียง /ɯ/ ที่กลุ่มเป้าหมายออกเสียงผิดจำนวน 74 คำ ร้อยละ 16.7 ส่วนเสียง /e/ มีจำนวน 41 คำ ร้อยละ 9.3 และออกเสียงผิดเป็นเสียงยาวน้อยที่สุดคือ เสียง /i/ จำนวน 32 คำ ร้อยละ 7.3 กล่าวคือ กลุ่มเป้าหมายออกเสียงผิดเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวในเสียง /o/ > /a/ > /ɯ/ > /e/ > /i/ แต่เมื่อพิจารณาค่าเปอร์เซ็นต์ในแง่ของการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวกล่าวได้ว่า เสียง /o/ > /ɯ/ > /a/ > /e/ > /i/ ชี้ให้เห็นว่า ค่าเปอร์เซ็นต์ของเสียง /ɯ/ ออกเสียงผิดเป็นเสียงยาวสูงกว่าเสียง /a/ ทั้งที่จำนวนการออกเสียงผิด (ร้อยละ) น้อยกว่า แต่เป็นเพราะคำศัพท์ที่ใช้ในการทดสอบมีน้อยกว่าเสียง /a/ จึงเป็นเสียงที่อาจต้องระมัดระวังมากกว่า ทั้งนี้ยังเป็นแนวโน้มที่จะออกเสียงผิดเป็นเสียงยาวได้ง่ายเมื่อเทียบกับเสียง /e/,/i/

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เป็นปัญหาการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวของผู้เรียนชาวไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีปัญหามากที่สุดคือ เสียง /o/ ซึ่งการควบคุมการออกเสียงให้ถูกต้องตามโมระหรือพยางค์

---

[21] ภาพรวม% หมายถึง การคิดค่าเปอร์เซ็นต์จากจำนวน 長音化 × 100 ÷ จำนวนภาพรวมของคำที่กลุ่มเป้าหมายออกเสียง 115 คน (ตารางที่ 1) = % เช่น /a/ ออกเสียงเป็นเสียงยาว 77 × 100 ÷ 1,035 = 7.4% เนื่องจากคำศัพท์ในแต่ละเสียงมีจำนวนไม่เท่ากัน จึงจำเป็นต้องแสดงผลเป็นค่าเปอร์เซ็นต์เพื่อชี้ให้เห็นจำนวนการออกเสียงที่สมดุล

[22] จำนวนการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว（長音化）ทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมาย และร้อยละ

ให้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษาอาจทำได้ยาก เมื่อพิจารณาโครงสร้างหน่วยเสียงปรากฏให้เห็นถึงความแตกต่างของโครงสร้าง ดังนี้

ตารางที่ 3 โครงสร้างหน่วยเสียงที่ทำให้เกิดการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว（長音化）

ตำแหน่งคำ	โครงสร้างหน่วยเสียง	ตัวอย่างการออกเสียงผิด (คำศัพท์/จำนวน)	รวม (ร้อยละ)
ต้นคำ (語頭)	長音化＋/CV/	オ□チャ (お茶/54)、ス□シ (寿司/37)、オ□サラ (お皿/25)、レ□キシ (歴史/11)、バ□ナナ (バナナ/9)、フィ□ルム (フィルム/3)、ジ□コ (事故/1)	140 (65.7)
	長音化＋/CVR/	フ□ツー (普通/27)、ニ□テイマス (似ています/6)	33 (15.5)
	長音化＋/CVN/	レ□モンティー (レモンティー/14)、ネ□ダン (値段/14)	28 (13.2)
	長音化＋/QCV/	ヨ□ット (ヨット/7)、キ□ッサテン (喫茶店/1)	8 (3.8)
	長音化＋/CVQ/	コ□ロッケ (コロッケ/2)	2 (0.9)
	長音化＋/V/	パ□イナップル (パイナップル/2)	2 (0.9)
		รวม	**213 (100)**
กลางคำ (語中)	/VN/ ＋長音化＋/CV/	エンリョ□スル (遠慮する/35)	35 (27.1)
	/V/ ＋長音化＋/CV/	オバ□サン (おばさん/30)	30 (23.2)
	/VQ/ ＋長音化＋/CV/	イッショ□ニ (一緒に/20)	20 (15.5)
	/CV/ ＋長音化＋/CVR/	カワイ□ソー (かわいそう/10)	10 (7.7)
	/CV/ ＋長音化＋/V/	カラ□オケ (カラオケ/10)	10 (7.7)
	/CV/ ＋長音化＋/CV/	スキ□ヤキ (すき焼き/7)、トモ□ダチ (友達/4)、スパ□ゲティ (スパゲティ/3)	14 (10.9)
	/CVN/ ＋長音化＋/CVQ/	ハンド□バック (ハンドバッグ/5)	5 (3.9)
	/CVN/ ＋長音化＋/CV/	サンプ□ル (サンプル/2)	2 (1.6)
	/CVQ/ ＋長音化＋/CV/	ロッピャ□ク (六百 /2)	2 (1.6)
	/CV/ ＋長音化＋/CVQ/	サム□カッタ (寒かった/1)	1 (0.8)
		รวม	**129 (100)**
ท้ายคำ (語末)	/CyVR/ ＋長音化	キョート□ (京都/53)	53 (56.4)
	/CVQ/ ＋長音化	ヨーロッパ□ (ヨーロッパ/16)	16 (17)
	/CVN/ ＋長音化	リンゴ□ (りんご /10)	10 (10.6)
	/CV/ ＋長音化	カボチャ□ (かぼちゃ/5)、スコシ□ (少し/3)、ユメ□ (夢/1)、コエ□ (声/1)	10 (10.6)
	/CVR/ ＋長音化	フーフ□ (夫婦/5)	5 (5.4)
		รวม	**94 (100)**

หมายเหตุ : ผู้วิจัยเรียงลำดับข้อมูลการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวตามค่าเฉลี่ยสูงสุด-ต่ำสุด โดยมิได้เรียงลำดับจากอัตราร้อยละ

จากตารางข้างต้น เมื่อวิเคราะห์โครงสร้างหน่วยเสียงสามารถกล่าวได้ว่า กลุ่มเป้าหมายออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว（短音の長音化）ที่ปรากฏใน

1. ตำแหน่งต้นคำ（語頭）กลุ่มเป้าหมายมีแนวโน้มออกเสียงเป็นเสียงยาวในโครงสร้าง 長音化＋/CV/ > 長音化＋/CVR/ > 長音化＋/CVN/ กล่าวคือ เสียงพยัญชนะที่ปรากฏในตำแหน่งต้นคำจะกลายเป็น

เสียงยาวได้ง่ายเมื่อมีเสียงพยัญชนะเดี่ยว (子音 /CV/) ตามหลัง ซึ่งมากกว่าเสียงยาว (長音 /CVR/) เสียงนาสิกท้าย (撥音 /CVN/) ตามหลัง แต่แทบจะไม่มีการออกเสียงผิดเมื่อมีเสียงสระ (母音 /V/) ตามหลัง

2. ตำแหน่งกลางคำ (語中) กลุ่มเป้าหมายออกเสียงเป็นเสียงยาวในโครงสร้าง /VN/＋長音化＋/CV/ > /V/＋長音化＋/CV/ > /VQ/＋長音化＋/CV/ ชี้ให้เห็นว่า หากเสียงที่ปรากฏในตำแหน่งต้นคำเป็นเสียงสระ กลุ่มเป้าหมายออกเสียงเป็นเสียงยาวได้ง่ายกว่าเสียงพยัญชนะ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เสียงสระ (母音 /V/) มีอิทธิพลต่อเสียงพยัญชนะที่อยู่หลัง ทำให้เสียงพยัญชนะที่เปล่งออกมามีความยาวกว่าปกติ หรือมีความยาวเพิ่มเป็น 1 โมระ

3. ตำแหน่งท้ายคำ (語末) หน่วยเสียงที่ออกเสียงเป็นเสียงยาวมากที่สุดคือ /CyVR/＋長音化 ถัดมา /CVQ/＋長音化 มีแนวโน้มสูงที่จะออกเสียงเป็นเสียงยาวได้ง่ายเมื่อเทียบกับหน่วยเสียงอื่น ซึ่งอาจเกิดจากอิทธิพลของภาษาไทยที่ทับศัพท์มาจากภาษาญี่ปุ่น ทำให้เสียงที่เปล่งออกมายาวกว่าปกติ หรือมีความยาวเพิ่มเป็น 1 โมระ

อีกทั้ง การออกเสียงผิดในลักษณะดังกล่าว ยังส่งผลต่อความเป็นธรรมชาติ และเกิดความแตกต่างทางความหมายในการสื่อสารได้ เช่น คำว่า一緒に → イッショ一ニ (一生に ตลอดชีวิต) หรือคำว่า かわいそう → カワイーソ一 (可愛いそう ได้ยินว่าน่ารัก) ทำให้ความหมายเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง ในขณะเดียวกันคำทับศัพท์หรือคำยืมจากต่างประเทศ (外来語) เช่น คำว่า サンプル → サンプ一ル (ไม่มีความหมาย) ซึ่งชาวญี่ปุ่นให้ข้อเสนอว่า การออกเสียงเช่นนี้เกิดความไม่เป็นธรรมชาติ และในบางบริบทอาจทำให้ความหมายเปลี่ยนได้ อย่างไรก็ตาม ความคุ้นชินกับคำศัพท์ในฐานะคำทับศัพท์ที่นำมาใช้ในภาษาไทย อาจมีผลทำให้ออกเสียงไม่ถูกต้องได้เช่นกัน เช่น คำว่า きょうと (京都 จังหวัดเกียวโต) → キョート一 (教頭 รองผู้อำนวยการโรงเรียน) เสียงที่เปล่งออกมาในลักษณะที่พยางค์ยาวกว่าปกติจาก 3 โมระ เป็น 4 โมระ

ปัญหาการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว (長音化) เพื่อให้การแสดงผลเป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ทางกลสัทศาสตร์เกี่ยวกับค่าระยะเวลา (Durations) เพื่อให้เห็นภาพรวมของค่าระยะเวลาโดยวัดค่าจากจุดเริ่มต้น (Onset) ถึงจุดสิ้นสุด (Offset) มีหน่วยนับเป็นมิลลิวินาที วิเคราะห์ด้วยโปรแกรม PRAAT ผู้วิจัยเลือกผู้เรียนที่ออกเสียงผิดมากที่สุดจำนวน 10 คน และยกตัวอย่างคำศัพท์ที่ออกเสียงเป็นเสียงยาวมากที่สุดจำนวน 14 คำที่เป็นปัญหามากที่สุด ได้แก่ すき焼き、お茶、レモンティー、カラオケ、お皿、京都、普通、歴史、おばさん、寿司、一緒に、遠慮する、かわいそう、ヨーロッパ ดังนี้

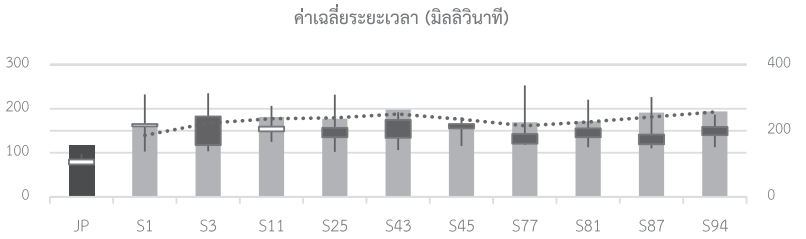

ภาพที่ 2 แผนภาพแสดงค่าเฉลี่ยระยะเวลา (มิลลิวินาที) ของผู้เรียนที่มีปัญหาการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวมากที่สุดจำนวน 10 คน และเจ้าของภาษา (JP) 1 คน[23]

[23] เจ้าของภาษา (Native Speaker) ที่อ้างในงานวิจัยชิ้นนี้ เป็นเพศชาย พูดภาษาญี่ปุ่นมาตรฐานเป็นภาษาแม่ แทนด้วย JP

จากการวิเคราะห์กลสัทศาสตร์เกี่ยวกับค่าระยะเวลาโดยใช้โปรแกรม PRAAT กล่าวได้ว่า ค่าระยะเวลาในการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวของผู้เรียนที่มีปัญหามากที่สุดจำนวน 10 คน มีระยะเวลาเฉลี่ยที่ 178-208 มิลลิวินาที เมื่อเปรียบเทียบกับเจ้าของภาษาจำนวน 1 คน ค่าเฉลี่ยระยะเวลาเฉลี่ยอยู่ที่ 116 มิลลิวินาที ชัยยศ รองเดช (2562, น. 156) ระบุว่า ค่าเฉลี่ยระยะเวลาของเจ้าของภาษาจำนวน 3 คนที่ออกเสียงสระเสียงสั้นอยู่ที่ 112 มิลลิวินาที เมื่อพิจารณาแล้วให้ข้อค้นพบว่า การออกเสียงสระเสียงสั้นของผู้เรียนมีช่วงระยะเวลาที่ยาวเกินไป ซึ่งมีผลต่อการฟังเพื่อความเข้าใจได้ เพราะช่วงเสียงมีความใกล้เคียงกับสระเสียงยาว（長音）เช่น คำว่า おばさん (คุณป้า,น้า) ออกเสียงใกล้เคียงเป็นคำว่า おばあさん (คุณย่า,ยาย) จึงกล่าวได้ว่า ผู้เรียนไม่สามารถออกเสียงพยางค์หรือโมระตามโครงสร้างของสระเสียงสั้นได้โดยออกเสียงยาวเพิ่มเป็น 1 โมระ การควบคุมช่วงเสียงจึงมีความจำเป็นอย่างมากในการเรียนการสอน

6.2 การออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น（長音の短音化）

ในการวิเคราะห์ผลการออกเสียงพบว่า ข้อผิดพลาดในการออกเสียงมีหลากหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น ออกเสียงพยัญชนะไม่ถูกต้อง ออกเสียงเป็นเสียงในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ออกเสียงเป็นเสียงกัก ฯลฯ แต่รูปแบบที่ผิดมากที่สุดคือ ออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น ผู้วิจัยจึงนำจำนวนและร้อยละมาวิเคราะห์เท่านั้น โดยมิได้วิเคราะห์ข้อผิดพลาดรูปแบบอื่น รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 การออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น（短音化）

ภาพรวม%[24]	短音化[25]			ตัวอย่างการออกเสียงผิด
	1,103 คำ		ร้อยละ	
18.7%	/a/	215	19.4	ヘリコプタ□ (ヘリコプター)、スカ□ト (スカート)、デパ□ト (デパート)、ハンバ□カー (ハンバーガー)、オカ□サン (おかあさん)、マナ□ (マナー)、シャワ□ (シャワー)、サッカ□ (サッカー)
28%	/i/	322	29.1	イ□エ (いいえ)、ニ□ガタ (にいがた)、ミ□ティング (ミーティング)、サラリ□マン (サラリーマン)、ナツカシ□ (なつかしい)、スキ□ (スキー)、リ□ダー (リーダー)
12.9%	/ɯ/	178	16.2	チュ□ゴク (ちゅうごく)、グル□プ (グループ)、タイフ□ (たいふう)、ス□パー (スーパー)、チュ□イ (ちゅうい)、コーツ□ (こうつう)、センシュ□ (せんしゅう)、ジュ□ス (ジュース)
11.9%	/e/	178	16.2	レ□ゾーコ (れいぞうこ)、スケ□ト (スケート)、チョコレ□ト(チョコレート)、センベ□ (せんべい)、オネ□サン (おねえさん)、エ□ガ (えいが)、セ□ター (セーター)、ケ□タイ (けいたい)
15.2%	/o/	210	19.1	ベント□ (べんとう)、ロ□プウェイ (ロープウェイ)、モ□ド (モード)、オ□キー (おおきい)、ヒコ□キ (ひこうき)、オ□イ (おおい)、ブド□ (ぶどう)、コ□ヒー (コーヒー)

จากผลการวิเคราะห์ดังตารางข้างต้นพบว่า ลักษณะการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นมีจำนวน 1,103 คำ จากทั้งหมด 6,555 คำ โดยเฉพาะเสียง /i/ พบว่า กลุ่มเป้าหมายออกเสียงผิดเป็นเสียงสั้นมากที่สุด 322 คำ ร้อยละ 29.1 ถัดมาคือ เสียง /a/ จำนวน 215 คำ ร้อยละ 19.4 ใกล้เคียงกับเสียง /o/ ที่ออกเสียงผิดจำนวน 210

[24] ภาพรวม% หมายถึง การคิดค่าเปอร์เซ็นต์จากจำนวน 長音化 × 100 ÷ จำนวนภาพรวมของคำที่กลุ่มเป้าหมายออกเสียง 115 คน (ตารางที่ 1) = % เช่น /a/ ออกเสียงเป็นเสียงยาว 77 × 100 ÷ 1,035 = 7.4% เนื่องจากคำศัพท์ในแต่ละเสียงมีจำนวนไม่เท่ากัน จึงจำเป็นต้องแสดงผลเป็นค่าเปอร์เซ็นต์เพื่อชี้ให้เห็นจำนวนการออกเสียงที่สมดุล

[25] จำนวนการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น（短音化）ทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมาย และร้อยละ

คำ ร้อยละ 19.1 ส่วนเสียง /ɯ/,/e/ มีจำนวน 178 คำ ร้อยละ 16.2 เท่ากัน กล่าวคือ กลุ่มเป้าหมายออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นในเสียง /i/>/a/>/o/>/ɯ/,/e/ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาค่าเปอร์เซ็นต์ในแง่ของการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นกล่าวได้ว่า เสียง /i/>/a/>/o/>/ɯ/>/e/ ชี้ให้เห็นว่า ค่าเปอร์เซ็นต์ของเสียง /ɯ/ มีแนวโน้มเป็นเสียงสั้นมากกว่าเสียง /e/ จึงเป็นเสียงที่อาจต้องระมัดระวังมากกว่าเสียง /e/

เมื่อกล่าวถึงปัญหาการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นของผู้เรียนชาวไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีปัญหามากที่สุดคือ เสียง /i/ เสียงที่เปล่งออกมาเป็นการลดโมระออกไป 1 โมระ จึงกลายเป็นเสียงสั้น โดยเฉพาะเสียง /i/ เมื่อพิจารณาโครงสร้างหน่วยเสียงปรากฏให้เห็นถึงความแตกต่างของโครงสร้าง ดังนี้

ตารางที่ 5 โครงสร้างหน่วยเสียงที่ทำให้เกิดการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น（短音化）

ตำแหน่งคำ	โครงสร้างหน่วยเสียง	ตัวอย่างการออกเสียงผิด (คำศัพท์/จำนวน)	รวม (ร้อยละ)
ต้นคำ（語頭）	短音化＋/V/	イ□エ (いいえ/61)、チュ□イ (注意/22)、オ□イ (多い/14)	97 (21)
	短音化＋/CV/	ニ□ガタ (新潟/60)、チュ□ゴク (中国/36)、ロ□プウェイ (ロープウェイ/29)、モ□ド (モード/26)、エ□ガ (映画/11)、ジュ□ス (ジュース/7)、メ□シ (名刺/4)、ショ□ユ (しょう油/3)、ギョ□ザ (餃子/2)	178 (38.5)
	短音化＋/CVN/	ミ□ティング (ミーティング/41)、ラ□メン (ラーメン/8)	49 (10.6)
	短音化＋/CVR/	レ□ゾーコ (冷蔵庫/41)、ス□パー (スーパー/23)、オ□キー (大きい/20)、リ□ダー (リーダー/18)、テ□プレコーダー (テープレコーダー/12)、セ□ター (セーター/10)、コ□ヒー (コーヒー/5)	129 (27.9)
	短音化＋/CVV/	ケ□タイ (携帯/7)	7 (1.5)
	短音化＋/CyV/	ギュ□ニュー (牛乳/2)	2 (0.5)
		รวม	**462 (100)**
กลางคำ（語中）	/CV/＋短音化＋/CVN/	サラリ□マン (サラリーマン/41)	41 (14.5)
	/CVN/＋短音化＋/CVR/	ハンバ□ガー (ハンバーガー/26)	26 (9.3)
	/CV/＋短音化＋/CV/	スカ□ト (スカート/30)、グル□プ (グループ/29)、スケ□ト (スケート/29)、チョコレ□ト (チョコレート/27)、デパ□ト (デパート/26)、ヒコ□キ (飛行機/15)	156 (55.3)
	/V/＋短音化＋/CVN/	オカ□サン (お母さん/23)、オネ□サン (お姉さん/12)、オニ□サン (お兄さん/11)	46 (16.3)
	/CVN/＋短音化＋/CV/	アンケ□ト (アンケート/8)、コンピュ□タ (コンピュータ/5)	13 (4.6)
		รวม	**282 (100)**
ท้ายคำ（語末）	/CVN/＋短音化	ベント□ (弁当/62)、マンゴ□ (マンゴー/23)、センベ□ (煎餅/16)、センシュ□ (先週/8)、カンケ□ (関係/1)	110 (30.6)
	/CV/＋短音化	ヘリコプタ□ (ヘリコプター/38)、ナツカシ□ (懐かしい/36)、スキ□ (スキー/30)、マナ□ (マナー/21)、パトカ□ (パトカー/17)、シャワ□ (シャワー/16)、ブド□ (ぶどう/11)	165 (45.9)
	/CVV/＋短音化	タイフ□ (台風/25)、コーツ□ (交通/21)	46 (12.9)
	/CyVN/＋短音化	キャンディ□ (キャンディー/19)	19 (5.3)
	/CVQ/＋短音化	サッカ□ (サッカー/10)	10 (2.8)
	/CVR/＋短音化	コーヒ□ (コーヒー/9)	9 (2.5)
		รวม	**359 (100)**

หมายเหตุ : ผู้วิจัยเรียงลำดับข้อมูลการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวตามค่าเฉลี่ยสูงสุด-ต่ำสุด โดยมิได้เรียงลำดับจากอัตราร้อยละ

จากตารางข้างต้น เมื่อวิเคราะห์โครงสร้างหน่วยเสียงสามารถกล่าวได้ว่า กลุ่มเป้าหมายออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น（長音の短音化）ที่ปรากฏใน

1. ตำแหน่งต้นคำ（語頭）กลุ่มเป้าหมายมีแนวโน้มออกเสียงเป็นเสียงสั้นในโครงสร้าง 短音化＋/V/ > 短音化＋/CV/ > 短音化＋/CVN/ > 短音化＋/CVR/ กล่าวคือ เสียงพยัญชนะที่ปรากฏในตำแหน่งต้นคำจะกลายเป็นเสียงสั้นได้ง่ายเมื่อมีเสียงสระ (/V/) ตามหลัง ซึ่งมากกว่าเสียงพยัญชนะเดี่ยว (/CV/) เสียงนาสิกท้าย (/N/) เสียงยาว (/CVR/) ตามหลัง ในทางกลับกันแทบไม่มีการออกเสียงผิดเมื่อมีเสียงพยัญชนะควบ (/CyV/) ตามหลัง

2. ตำแหน่งกลางคำ（語中）กลุ่มเป้าหมายออกเสียงเป็นเสียงสั้นในโครงสร้าง /CV/＋短音化＋/CVN/ > /CVN/＋短音化＋/CVR/ > /CV/＋短音化＋/CV/ ชี้ให้เห็นว่า หากเสียงที่ปรากฏในตำแหน่งต้นคำเป็นเสียงพยัญชนะเดี่ยว (/CV/) มีแนวโน้มที่กลุ่มเป้าหมายจะออกเสียงเป็นเสียงสั้น กรณีที่เป็นเสียงสระ (/V/) ปรากฏในตำแหน่งต้นคำ อาจส่งผลให้เสียงในตำแหน่งกลางคำถูกกร่อนเสียงโมระออกไป 1 โมระจึงกลายเป็นเสียงสั้น และเมื่อพิจารณาเสียงนาสิกท้าย (/N/) ในตำแหน่งท้ายคำ อาจมีอิทธิพลต่อเสียงในตำแหน่งกลางคำเป็นเสียงสั้นได้ด้วย

3. ตำแหน่งท้ายคำ（語末）กลุ่มเป้าหมายออกเสียงเป็นเสียงสั้นในโครงสร้าง /CVN/＋短音化 > /CV/＋短音化 > /CVV/＋短音化 > /CyVN/＋短音化 กล่าวคือ หากตำแหน่งกลางคำเป็นเสียงพยัญชนะเดี่ยว (/CV/) มีแนวโน้มสูงที่กลุ่มเป้าหมายจะออกเสียงเป็นเสียงสั้นได้ง่ายเมื่อเทียบกับเสียงพยัญชนะควบ (/CyV/) ทั้งนี้ หากในตำแหน่งกลางคำเป็นเสียงนาสิกท้าย (/N/) ก็อาจส่งผลต่อเสียงในตำแหน่งท้ายคำถูกกร่อนเสียงโมระออกไป 1 โมระได้

การออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นในลักษณะดังกล่าว จะส่งผลต่อความเป็นธรรมชาติของคำและการสื่อสารเชิงความหมายได้ เช่น คำว่า いいえ (ไม่ใช่) → イ□エ (家 บ้าน) หรือคำว่า スキー (สกี) → スキ□ (好き ชอบ) ทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง ความแตกต่างของช่วงเสียงในลักษณะดังกล่าวแม้จะมีความใกล้เคียงกันแต่ในบางบริบทอาจทำให้การสื่อสารคลาดเคลื่อนได้ อีกทั้งคำทับศัพท์หรือคำยืมจากต่างประเทศ（外来語）ก็พบปัญหาเช่นเดียวกัน เช่น คำว่า スーパー (ซูเปอร์มาร์เก็ต) → ス□パー (ไม่มีความหมาย) อนึ่ง อิทธิพลของคำในภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ทับศัพท์ในภาษาไทย อาจส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายคุ้นชินกับเสียงนั้นได้ เช่นเดียวกับคำว่า べんとう (弁当 อาหารกล่อง) → ベント□ “เบนโตะ” พยางค์จึงสั้นกว่าปกติจาก 4 เป็น 3 โมระ แม้จะเข้าใจความหมายแต่ก็ส่งผลต่อความเป็นธรรมชาติได้

ปัญหาการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น（短音化）เพื่อให้การแสดงผลเป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กลสัทศาสตร์ด้วยโปรแกรม PRAAT โดยเลือกผู้เรียนที่ออกเสียงผิดมากที่สุดจำนวน 10 คน และยกตัวอย่างคำศัพท์ที่ออกเสียงเป็นเสียงสั้นมากที่สุดจำนวน 18 คำที่เป็นปัญหามากที่สุด ได้แก่ 弁当、チョコレート、ヘリコプター、ロープウェイ、サラリーマン、冷蔵庫、スキー、グループ、デパート、中国、新潟、スカート、ミーティング、いいえ、モード、懐かしい、スケート、ハンバーガー ดังนี้

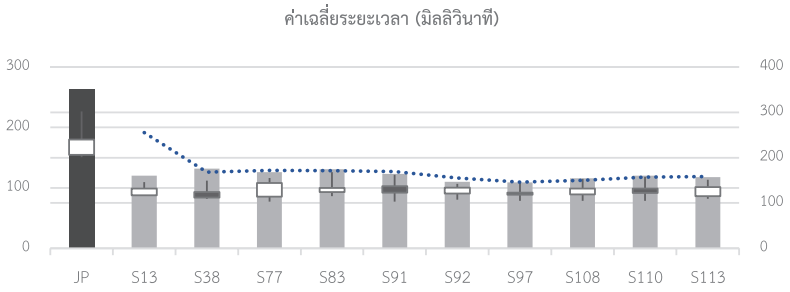

ภาพที่ 3 แผนภาพแสดงค่าเฉลี่ยระยะเวลา (มิลลิวินาที) ของผู้เรียนที่มีปัญหาการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นมากที่สุดจำนวน 10 คน และเจ้าของภาษา (JP) 1 คน

จากการวิเคราะห์กลสัทศาสตร์เกี่ยวกับค่าระยะเวลา (Durations) ข้างต้นพบว่า ค่าระยะในการออกเสียงสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่นที่มีปัญหามากที่สุดจำนวน 10 คน มีค่าระยะเวลาเฉลี่ยที่ 123-132 มิลลิวินาที ซึ่งใกล้เคียงกับการออกเสียงสระเสียงสั้นในภาษาไทยกลางมาตรฐานที่มีค่าระยะเวลาประมาณ 128 มิลลิวินาที (ตามใจ อวิรุทธิโยธิน, 2553, น. 150) เมื่อพิจารณาประเด็นนี้ ช่วงเสียงสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่นที่ใกล้เคียงกับสระเสียงสั้นในภาษาไทยเช่นนี้อาจเกิดจากอิทธิพลของภาษาไทยกลางมาตรฐานที่ส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายออกเสียงใกล้เคียงกับสระเสียงสั้นในภาษาไทยกลางมาตรฐานได้ และเมื่อเปรียบเทียบกับเจ้าของภาษาดังตารางข้างต้นพบว่า ค่าระยะเวลาเฉลี่ยอยู่ที่ 251 มิลลิวินาที อีกทั้ง ชัยยศ รองเดช (2562, น. 157) ระบุว่า ค่าระยะเวลาเฉลี่ยของสระเสียงยาวของเจ้าของภาษาจำนวน 3 คนอยู่ที่ 246 มิลลิวินาที ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ค่าระยะเวลาสระเสียงยาวของกลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 คน มีช่วงเสียงต่างกับเจ้าของภาษาอยู่ 1 เท่าตัว กล่าวคือ สระเสียงยาวจะมีช่วงระยะเวลามากกว่าสระเสียงสั้น 1 เท่า (สระเสียงสั้น 1:2 สระเสียงยาว) หากกลุ่มเป้าหมายออกเสียงมากกว่าหรือเท่ากับ 2 เท่า จะส่งผลให้เสียงที่เปล่งออกมาสามารถรับรู้เข้าใจว่าเป็นเสียงยาวได้ อนึ่ง เนื่องจากคำศัพท์ที่ใช้โดยมากเป็นคำยืมในภาษาต่างประเทศและเป็นคำทับศัพท์ที่ใช้ในภาษาไทย ผู้วิจัยจึงอนุมานว่า กลุ่มเป้าหมายอาจออกเสียงตามความเคยชินและไม่ได้ระมัดระวังการเปล่งเสียงของตนเองได้ อย่างไรก็ตาม ลักษณะการออกเสียงสระเสียงยาวที่ระยะเวลาที่สั้นเกินไป อาจส่งผลต่อการฟังและการสื่อสารเชิงความหมายได้ ตัวอย่างเช่น คำว่า スキー (สกี) หากออกเสียงที่สั้นเกินไปอาจทำให้คู่สนทนารับรู้เข้าใจว่าเป็นคำว่า 好き (ชอบ) ได้

7. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่นปรากฏให้เห็นถึงปัญหาคือ

1. การออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว（短音の長音化） กล่าวได้ว่า หน่วยเสียง /o/ ผู้เรียนมีแนวโน้มที่ออกเสียงเป็นเสียงยาวมากที่สุด สอดคล้องกับชัยยศ รองเดช (2562, น. 156) และมากกว่าหน่วยเสียง /a/,/ɯ/,/e/,/i/ ตามลำดับ แต่ในแง่ของค่าเปอร์เซ็นต์ เสียง /o/ > /ɯ/ > /a/ > /e/ > /i/ ซึ่งแตกต่างกับ Yin and Yasuhara (2020) ที่พบว่า เสียง /i/ มีปัญหามากที่สุด แน่นอนว่าตำแหน่งของคำมีอิทธิพลต่อการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวได้ ได้แก่ กรณีที่เป็นเสียงยาวในตำแหน่งต้นคำ（語頭）อาจเกิดจากอิทธิพลของเสียงพยัญชนะเดี่ยวที่ปรากฏในหน่วยเสียง /CV/,/CVR/,/CVN/ ตามหลัง ส่งผลให้ตำแหน่งต้นคำกลายเป็นเสียงยาวหรือมีโมระเพิ่มเข้ามา ตัวอย่างเช่นคำว่า オ一チャ（お茶）、ス一シ（寿司）、フ一ツー

(普通)、レ□モンティー (レモンティー) แต่แทบไม่มีแนวโน้มการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวในกรณีที่มีเสียงสระ (/V/) ตามหลัง ส่วนกรณีที่เป็นเสียงยาวในตำแหน่งกลางคำ (語中) จะเกิดขึ้นได้ง่ายในโครงสร้าง /VN/,/V/,/VQ/＋長音化＋/CV/ กล่าวคือ หากเสียงที่ปรากฏในตำแหน่งต้นคำเป็นเสียงสระ (/V/) มีแนวโน้มสูงที่จะกลายเป็นเสียงยาว ซึ่งสูงกว่าเสียงพยัญชนะ (/CV/) อนุมานได้ว่า เสียงสระในตำแหน่งต้นคำมีอิทธิพลต่อเสียงพยัญชนะที่อยู่หลัง ทำให้เสียงที่เปล่งออกมากลายเป็นเสียงยาวหรือมีโมระเพิ่มเข้ามา ตัวอย่างเช่นคำว่า エンリョ□スル (遠慮する)、オバ□サン (おばさん)、イッショ□ニ (一緒に) แต่ถึงกระนั้น กรณีที่เป็นเสียงยาวในตำแหน่งท้ายคำ (語末) พบมากที่สุดในเสียงพยัญชนะควบ (/CyV/) ซึ่งสูงกว่าเสียงพยัญชนะเดี่ยว (/CV/) ที่อยู่ข้างหน้าเสียงยาว คาดว่าอาจเกิดจากอิทธิพลของคำทับศัพท์ที่ใช้ในภาษาไทย ตัวอย่างเช่นคำว่า キョート□ (京都)

จากผลการศึกษาข้อผิดพลาดในการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวสรุปในภาพรวมได้ว่า การเปล่งเสียงโดยควบคุมช่วงเสียงให้ถูกต้องตามโมระหรือพยางค์ในภาษาญี่ปุ่นจำนวน 1 โมระอาจเป็นเรื่องที่ยากสำหรับผู้เรียน เช่น คำว่า キョート□ (京都) ที่มีจำนวน 3 โมระ แต่ผู้เรียนออกเสียงเป็น 4 โมระ ทำให้ช่วงเสียงมีความยาวกว่าปกติ ฉะนั้น นอกเหนือจากการควบคุมการออกเสียงให้อยู่ในช่วงเสียง 1 โมระแล้ว อาจจำเป็นต้องระมัดระวังคำที่ใช้ทับศัพท์ด้วยเช่นกัน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวได้ง่าย อันเกิดจากการยึดติดและคุ้นชินกับเสียงปรากฏในภาษาแม่ (L1) ตัวอย่างเช่นคำว่า ス□シ (寿司)、スキ□ヤキ (すき焼き) ฯลฯ เห็นได้ชัดเจนจากการศึกษากลสัทศาสตร์เกี่ยวกับค่าระยะเวลาที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียนไม่สามารถออกเสียงพยางค์หรือโมระตามโครงสร้างของสระเสียงสั้นได้

แต่อีกนัยยะหนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีภูมิหลังทางภาษาแม่ที่แตกต่างกันใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ภาษาไทยกลางมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่นใต้ และภาษามลายูถิ่นปาตานี มีความเป็นไปได้ที่ภาษาเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการออกเสียงสระเสียงสั้นภาษาญี่ปุ่น ผลการศึกษาของ ชัยยศ รองเดช (2562) ชี้ให้เห็นว่า ความแตกต่างของภาษาแม่โดยเฉพาะผู้พูดภาษาแม่เป็นภาษามลายูถิ่นปาตานี และภาษาไทยถิ่นใต้จะออกเสียงสระเสียงสั้นได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษามากกว่าผู้พูดภาษาไทยกลางมาตรฐานตามลำดับ เพราะค่าระยะเวลาเฉลี่ยของสระเสียงสั้นในภาษาไทยถิ่นใต้อยู่ที่ 101 มิลลิวินาที (ตามใจ อวิรุทธิโยธิน, 2553, น. 115) และภาษามลายูถิ่นปาตานีจะสั้นกว่าเสียงสระในภาษาไทยกลางมาตรฐานอยู่ที่ 128 มิลลิวินาที (สุดธิดา ศรีจันทร์, 2551, น. 117; ตามใจ อวิรุทธิโยธิน, 2553, น. 150) ซึ่งใกล้เคียงกับค่าระยะเวลาของเจ้าของภาษาที่ 113 มิลลิวินาที (ชัยยศ รองเดช, 2562, น. 157) ด้วยเหตุนี้จึงอาจเป็นลักษณะเด่นของภาษาแม่โดยเฉพาะภาษาถิ่นส่งผลต่อการออกเสียงสระเสียงสั้นได้ถูกต้อง

2. การออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น (長音の短音化) กล่าวได้ว่า หน่วยเสียง /i/ ผู้เรียนมีแนวโน้มที่ออกเสียงเป็นเสียงสั้นมากที่สุด สอดคล้องกับ ชัยยศ รองเดช (2562, น. 158) ซึ่งมากกว่าหน่วยเสียง /a/,/o/,/ɯ/,/e/ ตามลำดับ ส่วนค่าเปอร์เซ็นต์ในแง่ของการออกเสียงเป็นเสียงสั้นคือ /i/＞/a/＞/o/＞/ɯ/＞/e/ ชี้ให้เห็นว่า ค่าเปอร์เซ็นต์ของเสียง /ɯ/ มีแนวโน้มมากกว่า /e/ เมื่อพิจารณาตำแหน่งของคำที่ส่งผลให้ออกเสียงผิดได้แก่ กรณีที่เป็นเสียงสั้นในตำแหน่งต้นคำ (語頭) ชี้ให้เห็นว่า เมื่อมีเสียงสระ (/V/) ตามหลังเสียงพยัญชนะในตำแหน่งต้นคำมีแนวโน้มสูงที่เป็นเสียงสั้น ซึ่งเกิดขึ้นง่ายกว่าเสียงพยัญชนะเดี่ยว (/CV/) ตามหลัง ส่งผลให้ตำแหน่งต้นคำกลายเป็นเสียงสั้นหรือลดโมระออกไป 1 โมระ ตัวอย่างเช่นคำว่า イ□エ (いいえ)、チュ□イ (注意)、チュ□ゴク (中国)、ミ□ティング (ミーティング)、ス□パー (スーパー)

แต่แทบไม่มีแนวโน้มการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นในเสียงพยัญชนะควบ (/CyV/) ตามหลัง หากกรณีที่เป็นเสียงสั้นในตำแหน่งกลางคำ (語中) เกิดขึ้นได้ง่ายในโครงสร้าง /CV/,/CVN/,/CV/＋短音化＋/CV/ กล่าวคือ หากเสียงที่ปรากฏในตำแหน่งต้นคำเป็นเสียงพยัญชนะเดี่ยว (/CV/) มีแนวโน้มสูงที่ผู้เรียนออกเสียงเป็นเสียงสั้นมากกว่าเสียงสระ (/V/) ปรากฏในตำแหน่งต้นคำ และหากในตำแหน่งท้ายคำปรากฏเป็นเสียงนาสิกท้าย (/N/) อาจส่งผลให้เสียงในตำแหน่งกลางคำกลายเป็นเสียงสั้นได้เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่นคำว่า サラリ□マン (サラリーマン)、ハンバ□ガー (ハンバーガー)、グル□プ (グループ)、オカ□サン (お母さん) สอดคล้องกับ 杉本 (2005) ที่ตำแหน่งกลางคำเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นเมื่อมีโครงสร้างหน่วยเสียงพยัญชนะ (/CV/) ปรากฏในตำแหน่งด้านหน้าและหลัง ส่วนกรณีที่เป็นเสียงสั้นในตำแหน่งท้ายคำ (語末) เกิดขึ้นได้ง่ายในเสียงพยัญชนะเดี่ยว (/CV/) มากกว่าเสียงพยัญชนะควบ (/CyV/) ที่ปรากฏในตำแหน่งกลางคำ และหากว่าในตำแหน่งกลางคำเป็นเสียงนาสิกท้าย (/N/) ก็อาจส่งผลต่อเสียงในตำแหน่งท้ายคำลดโมระออกไป 1 โมระได้เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่นคำว่า ベント□ (弁当)、スキ□(スキー)、タイフ□ (台風)、キャンディ□ (キャンディー) อนึ่ง งานวิจัยชิ้นนี้ไม่ได้แบ่งระดับความสามารถของผู้เรียน จึงอาจสนับสนุน Gallego (2012) ที่กล่าวว่า ความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนไม่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งของพยางค์

จะเห็นได้ว่า ข้อผิดพลาดในการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นที่ปรากฏในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้เรียนออกเสียงที่ลดโมระออกไปจำนวน 1 โมระ เช่น คำว่า いいえ (ไม่ใช่) → イ□エ (家 บ้าน) ที่จำนวนโมระลดลงจาก 3 โมระ เป็น 2 โมระ จากการศึกษากลสัทศาสตร์พบว่า ค่าระยะเวลาสระเสียงยาวของผู้เรียนสั้นกว่าเจ้าของภาษาอยู่ 1 เท่าตัว (สระเสียงสั้น 1:2 สระเสียงยาว) นั่นหมายความว่า ผู้เรียนไม่สามารถออกเสียงพยางค์หรือโมระตามโครงสร้างของสระเสียงยาวได้ สิ่งที่ผู้เรียนต้องระมัดระวังในการออกเสียงสระเสียงยาวคือ คำศัพท์บางคำมีจำนวนพยางค์และโมระไม่เท่ากัน เช่น คำว่า 空気 แม้มี 2 พยางค์ แต่นับเป็น 3 โมระ เช่นเดียวกับกรณีของคำทับที่ผู้เรียนคุ้นชิน เช่น คำว่า ス□パー (スーパー)、グル□プ (グループ) ฯลฯ ฉะนั้นจึงต้องควบคุมความยาวในแต่ละพยางค์เพื่อไม่ให้ช่วงสั้นจนเกินไป เพราะอาจทำให้ผู้ฟังเข้าใจเป็นเสียงสั้นได้

ในขณะเดียวกันก็ค้นพบว่า ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มที่ออกเสียงเป็นเสียงสั้นได้ง่าย เพราะเกิดจากความแตกต่างทางภูมิหลังของภาษาแม่ โดยชัยยศ รองเดช (2562) อภิปรายว่า ผู้พูดภาษาแม่เป็นภาษาไทยกลางมาตรฐานจะออกเสียงสระเสียงยาวได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษามากกว่าผู้พูดภาษาไทยถิ่นใต้และภาษามลายูถิ่นปาตานีตามลำดับ เพราะค่าระยะเวลาเฉลี่ยของสระเสียงยาวในภาษาไทยกลางมาตรฐานอยู่ที่ 223 มิลลิวินาที (ตามใจ อวิรุทธิโยธิน (2553, น. 74) ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษาที่ 246 มิลลิวินาที (ชัยยศ รองเดช, 2562, น. 158) ซึ่งสูงกว่าภาษาไทยถิ่นใต้ที่ 172 มิลลิวินาที (ตามใจ อวิรุทธิโยธิน, 2553, น. 116) และภาษามลายูถิ่นปาตานีที่ไม่มีสระเสียงยาว (รัตติยา สาและ, 2552, น. 10) จึงออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นได้ง่าย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Franky et al. (2012) ที่มีผู้เรียนในกลุ่มภาษาตระกูลเดียวกัน ผู้วิจัยคิดว่า ผู้พูดภาษาแม่เป็นภาษาไทยกลางมาตรฐานที่มิใช่เฉพาะกลุ่มผู้เรียนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ น่าจะมีแนวโน้มสูงที่จะออกเสียงสระเสียงยาวได้ใกล้เคียงเจ้าของภาษา

อนึ่ง ค่าเปอร์เซ็นต์ในการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว และการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น เมื่อพิจารณาในแต่ละหน่วยเสียงพบว่ามีความแตกต่างกัน รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบค่าเปอร์เซ็นต์ของการออกเสียงผิดพลาดจากคู่เทียบหน่วยเสียง

ลำดับ	短音の長音化		長音の短音化		ความแตกต่างค่า % จากคู่เทียบหน่วยเสียง	
1	/a/	7.4%	/a/	18.7%	/a/	-11.3
2	/i/	2.8%	/i/	28%	/i/	-25.2
3	/ɯ/	8%	/ɯ/	12.9%	/ɯ/	-4.9
4	/e/	5.9%	/e/	11.9%	/e/	-6
5	/o/	17.2%	/o/	15.2%	/o/	-2

การศึกษาความแตกต่างค่าเปอร์เซ็นต์จากคู่เทียบหน่วยเสียง อนุมานได้ว่า หน่วยเสียง /o/ กลุ่มเป้าหมายมีแนวโน้มออกเสียงผิดพลาดทั้งสองรูปแบบมากที่สุดเมื่อเทียบกับหน่วยเสียงอื่น ถัดมาคือหน่วยเสียง /ɯ/ และหน่วยเสียง /e/ ตามลำดับ ซึ่งทั้งสองหน่วยเสียงมีแนวโน้มที่ออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาวมากกว่าการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้น ในทางตรงกันข้าม หน่วยเสียง /a/ กลุ่มเป้าหมายมีแนวโน้มออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นเสียงสั้นมากกว่าการออกเสียงเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นเสียงยาว แต่ไม่เท่ากับหน่วยเสียง /i/ ที่พบในลักษณะดังกล่าวมากที่สุด

จากผลวิจัยสามารถกล่าวได้ว่า ข้อผิดพลาดในการออกเสียงที่ปรากฏในงานวิจัยชิ้นนี้เกิดจากการถ่ายโอนเชิงลบของภาษาแม่ (Negative Transfer) ตามแนวคิดของ Selinker (1972) เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาเป็นผู้เรียนระดับชั้นต้น และมีภูมิหลังทางภาษาแม่ที่แตกต่างกันส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดในการออกเสียงได้ กล่าวคือ มีการแทรกแซงของภาษาแม่ ตัวอย่างเช่นการออกเสียงคำว่า “โรตี” ที่ปรากฏในภาษาไทยกลางมาตรฐานเทียบกับภาษาไทยถิ่นใต้ [roːtiː] (คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูสงขลา, ม.ป.ป., น. 4) เป็นสระเดี่ยวเสียงยาวเช่นเดียวกัน แต่เมื่อศึกษาค่าระยะเวลาจากตามใจ อวิรุทธิโยธิน (2553, น. 155) พบว่าค่าระยะเวลาของสระเดี่ยวของภาษาไทยถิ่นใต้จะสั้นกว่าภาษาไทยกลางมาตรฐาน เพราะคนใต้พูดสั้น ๆ ห้วน ๆ เช่นเดียวกับภาษามลายูถิ่นปาตานี [rɔti] (กามารุดดีน อิสายะ, 2553, น. 117) ที่เสียงเป็นสระเดี่ยวสั้น จึงอาจเป็นปัญหามากกว่าผู้พูดภาษาไทยกลางมาตรฐานได้โดยเฉพาะการออกเสียงสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่น ทั้งนี้ สิ่งที่เด่นชัดอีกประการหนึ่งคือ คำทับศัพท์หรือคำยืมจากต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย ผู้เรียนใช้กลยุทธ์การออกเสียงที่มีในภาษาแม่มาใช้จึงส่งผลให้เสียงที่เปล่งออกมามีทั้งรูปแบบที่เพิ่มและลดโมระ สอดคล้องกับ 戸田 (2007) ที่ว่าในช่วงแรกของการเรียนรู้ภาษาผู้เรียนจะได้รับอิทธิพลเชิงลบของภาษาแม่ แม้ผู้เรียนพยายามออกเสียงภาษาญี่ปุ่นแต่ก็มีแนวโน้มที่ออกเสียงไม่ถูกต้องจึงสนับสนุน 栗原 (2005) หากผู้เรียนเฝ้าระวังตนเอง (Self-monitoring) และใช้กลยุทธ์การเรียนรู้โดยพยายามสังเกตข้อมูลที่ได้รับ (Input) และฝึกออกเสียง (Output) ให้มากขึ้น อาจช่วยลดข้อผิดพลาดในการออกเสียงในอนาคต อีกทั้งช่วยลดการพัฒนาไปสู่การใช้ผิดถาวร (Fossilization) ได้

แต่ถึงกระนั้น ในอีกแง่มุมหนึ่งหากพิจารณาค่าระยะเวลาในการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวร่วมกับการอภิปรายของชัยยศ รองเดช (2562, น. 160-161) มิอาจกล่าวได้ว่า การแทรกแซงของภาษาแม่ (Interference) จะเป็นการถ่ายโอนเชิงลบเพียงอย่างเดียว เช่น กรณีการออกเสียงสระเสียงสั้นที่ผู้พูดภาษาแม่เป็นภาษามลายูถิ่นปาตานี และภาษาไทยถิ่นใต้มีค่าระยะเวลาที่ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา หรือกรณีการออกเสียงสระเสียงยาวที่ผู้พูดภาษาแม่เป็นภาษาไทยกลางมาตรฐานมีค่าระยะเวลาที่ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษามากกว่าภาษาอื่น นั่นหมายความว่า อิทธิพลของภาษาแม่อาจสัมพันธ์กับคำศัพท์บางคำในบางตำแหน่ง หรือโครงสร้างบางหน่วยเสียงที่ทำให้ผู้เรียนออกเสียงได้ถูกต้อง จึงเป็นลักษณะเด่นของภาษาถิ่นที่เข้ามาแทรกแซง แล้วส่งผลดีต่อการออกเสียง

8. ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้ช่วยให้ผู้วิจัยคาดการณ์ลักษณะปัญหาในการออกเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่นเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการออกเสียง เพราะนอกเหนือจากการให้ความสำคัญกับความถูกต้องในการออกเสียงพยัญชนะแล้ว สระเสียงสั้นและสระเสียงยาวก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน แน่นอนว่าช่วงเสียงที่เปล่งออกมา หากมีช่วงเสียงที่ยาวหรือสั้นเกินไป อาจส่งผลต่อความหมายของคำและการสื่อสารที่คลาดเคลื่อนได้ด้วย ผู้วิจัยจึงเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการเรียนการสอน ควรให้ความสำคัญกับการฟังเพื่อแยกความแตกต่างของเสียงและช่วงเสียงก่อนเพื่อนำไปสู่การฝึกการออกเสียงเป็นลำดับแรก เมื่อผู้สอนสังเกตเห็นข้อผิดพลาดในการออกเสียงของผู้เรียน เช่น ออกเสียงผิดเป็นสระเสียงสั้นหรือสระเสียงยาว ผู้สอนจำเป็นต้องอธิบายวิธีการควบคุมช่วงเสียงตามการแบ่งพยางค์หรือโมระในภาษาญี่ปุ่นให้ผู้เรียนทำความเข้าใจ จากนั้นฝึกปฏิบัติโดยควบคุมช่วงเสียง ซึ่งผู้เรียนสามารถบันทึกเสียงในแต่ละครั้งได้เพื่อนำมาเปรียบเทียบและดูพัฒนาการว่าใกล้เคียงกับเจ้าของภาษาหรือไม่

2. ด้านการฝึกฝน ผู้เรียนสามารถนำเข้าข้อมูล (Input) จากแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ได้ แล้วฝึกออกเสียง (Output) ตามที่ได้ยินหรือฝึกแชโดอิ้ง (Shadowing) จะช่วยให้ผู้เรียนคุ้นชินกับเสียงและสามารถออกเสียงได้อย่างถูกต้องในระยะหลัง

3. การวิจัยในครั้งต่อไป ควรเก็บข้อมูลในลักษณะของการสนทนาจริง เพื่อศึกษาว่าในบริบทของการสนทนาเกิดข้อผิดพลาดอะไรบ้าง ส่งผลต่อการสื่อสารหรือไม่ และหากมีปัญหาในการสื่อสารเกิดจากสาเหตุใด ซึ่งจะเชื่อมสัมพันธ์กับแนวคิดภาษาระหว่างกลางของผู้เรียน (Interlanguage) ได้ลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กัญญารัตน์ เอี่ยมวันทอง. (2551). ลักษณะทางกลสัทศาสตร์ของสระในภาษามลายูถิ่นปาตานี. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กามารุดดีน อิสายะ. (2553). การใช้ระบบเขียนอักษรยาวีในภาษามลายูปาตานี: ความท้าทายต่อสังคมมลายูในภาวะวิกฤติทางภาษา. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 6 (1), 99-136.

คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูสงขลา. (ม.ป.ป.). คำยืมภาษามาลายูในจังหวัดสงขลา. สงขลา: ม.ป.พ.

ชัยยศ รองเดช. (2562). การเปรียบเทียบลักษณะทางกลสัทศาสตร์ของสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวภาษาญี่ปุ่นที่ออกเสียงโดยผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีภาษาแม่แตกต่างกัน: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี. วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา, 9 (2), 142-162.

ตามใจ อวิรุทธิโยธิน. (2553). การศึกษาลักษณะทางกลสัทศาสตร์ของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาไทยกลางมาตรฐานสำเนียงใต้โดยเปรียบเทียบกับภาษาไทยกลางมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นใต้. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ. (2554). ภาษาศาสตร์ภาษาญี่ปุ่น. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธนพร ศรีวุฒิพงศ์. (2559). การศึกษาประสิทธิผลการฝึกแชโดอิ้งเพื่อพัฒนาการออกเสียงสูงต่ำของคำยืมภาษาญี่ปุ่นในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธัญญารัตน์ สงวนศรี. (2554). ปัญหาการออกเสียง Yo-on (เสียงพยัญชนะควบ) ของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย. มหาวิทยาลัยบูรพา: ม.ป.ท.

นิเย๊าะ จาหลง. (2560). การออกเสียงพยัญชนะภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทยที่พูดภาษามลายูถิ่นปาตานีเป็นภาษาแม่. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 13 (1), 103–134.

นิเย๊าะ จาหลง. (2556). การออกเสียงพยัญชนะภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทยที่พูดภาษามลายูถิ่นปาตานีเป็นภาษาแม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มะนาวาวี มามะ, นุรฮูดา สะดามะ, ซำสีนาร์ ยาพา, อัฟฟาน สามะ, และ มูหมัด เจะแล. (2564). การเปรียบเทียบระบบเสียงระหว่างภาษามลายูถิ่นปาตานีกับภาษามลายูมาตรฐาน. วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิค, 7 (2), 1-12.

ยุพกา ฟูกุชิม่า และทัศนีย์ เมธาพิสิฐ. (2561). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะการฟังเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย. วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา, 8 (1), 37-58.

ยูเนียนสาสมีต้า สาเมาะ. (2553). ภาษาเพื่อการสื่อสารในสื่อท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 29 (2), 69-87.

รัตติยา สาและ. (2552). เรียนภาษามลายูถิ่นด้วยนิทาน. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก สาขาวิชาภาษามลายู คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สุดธิดา ศรีจันทร์. (2551). การเปรียบเทียบลักษณะทางกลสัทศาสตร์ของเสียงสระในภาษาไทยถิ่นปัตตานีและภาษาไทยถิ่นกรุงเทพ. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัษฎายุทธ ชูศรี. (2565). แปดประเด็นภาษาศาสตร์ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Franky R.N., Yokoyama N., Isomura K., Usami Y., and Kubota Y. (2012). The Acquisition of Japanese Vowel Length Contrast by Indonesian Native Speakers: Evidence from Perception and Production. Journal of the Phonetic Society of Japan, 16 (2), 28-39.

Gallego, N. (2012).『フィリピン語を母語とする日本語学習者に見られる短母音の長音化の問題に関する基礎的研究』Doctoral Thesis for Graduate School for International Development and Cooperation, Hiroshima University.

Selinker, L. (1972). Interlanguage. International Review of Applied Linguistics in Language Teaching, 10, 209-232.

Yin S., and Yasuhara R. (2020). The Sound Prolongation in Japanese of Vietnamese Japanese Learners. Bulletin of International Pacific University, 15, 43-49.

Yupaka S., Isomura K., Pakatip S. (2008).「タイ人教師による日本語音声教育の現状調査」タマサート大学主催日本語教育国際シンポジウム,『東南アジアにおける日本語教育の展望』発表予稿集、146-150.

小熊利江 (2006).「自然発話に見られる日本語学習者の長音と短音の学習過程」『Sophia linguistica』54: 193-205.

栗原通世 (2005).「中国語北方方言話者の日本語長音と短音の産出について」『言語化学論集』9: 107-118.
杉本妙子 (2005).「ベトナム語圏日本語学習者の発音に関わる誤用についてⅡ:音声聞き取り調査と発音調査における長音化・短音化の誤用の比較と考察」『コミュニケーション学科論集』17: 73-93.
スタートーンタイ・サウワニー (2004).「日本語の発音における母語の影響について―タイ人日本語学習者を対象として―」『外国語学研究』5: 169-175.
千葉真人・佐藤純・大田真也 (2009).「日本人教師が感じているタイ人学習者の発音の問題点とその具体例」『国際交流基金バンコク日本文化センター日本教師紀要』6: 115-124.
チューシー・アサダーユット (2004).「タイ語母語話者の日本語発音に関する干渉の考察と指導提案」『バンコク日本語文化センター日本語教育紀要』1: 21-37.
戸田貴子 (1998).「モーラと中間言語の音節構造」『筑波大学留学生センター日本語教育論集』13: 13-45.
戸田貴子 (2003).「外国人学習者の日本語特殊拍の習得」『音声研究』7 (2): 70-83.
戸田貴子 (2007).「日本語教育における促音の問題」『音声研究』11 (1): 35-46.
トラカーンタロンサック・ターンポーン (2012).「タイ語を母語とする日本語学習者の「シ」「チ」「ジ」の生成 : 語中位置と音環境による難易度」『日本語・日本文化研究』22: 295-307.
林良子 (2013).「日本語の発音―教室での気づきから論文投稿まで―」『日本語音声コミュニケーション』1: 34-48.
晴夫窪薗 (1998).「モーラと音節の普遍性」『音声研究』2 (1): 5-15.
メーターピスィット・タサニー (2014).「タイ人日本語学習者のための音声教育の現状と課題―教師の教育方法と学習者の取り組み方を中心に―」『早稲田日本語教育学』16: 87-104.
黄志軍. (1999).「日本語音声指導の注意点―初級段階の中国人学習者を対象に―」『日本語の地平線：吉田彌壽夫先生古稀記念論集』くろしお出版.

หน่วยงานผู้แต่ง: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
Affiliation: Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University
Corresponding email: chaiyot.r.23@gmail.com
Received: 2023/04/26
Revised: 2023/08/01
Accepted: 2023/08/28